

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**KÜLTÜREL AÇIDAN MALATYA İLİ, KÜRECİK NAHİYESİ,
DURULOVA MAHALLESİ'NDE MÜZİK
UYGULAMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ

HAZIRLAYAN
Tuğba HARAN ALKAN

MALATYA- 2019

**T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**KÜLTÜREL AÇIDAN MALATYA İLİ, KÜRECİK
NAHİYESİ, DURULOVA MAHALLESİ'NDE MÜZİK
UYGULAMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
Tuğba HARAN ALKAN**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ**

MALATYA- 2019

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

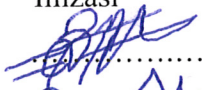
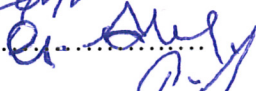
**KÜLTÜREL AÇIDAN MALATYA İLİ, KÜRECİK
NAHİYESİ, DURULOVA MAHALLESİ'NDE
MÜZİK UYGULAMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DOÇ.DR. BANU MUSTAN DÖNMEZ

HAZIRLAYAN
TUĞBA HARAN ALKAN

Jürimiz tarafından 22 TEMMUZ 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda bu Yüksek Lisans tezi oybirliği ile başarılı bulunarak Müzik Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyelerinin Unvan Ad Soyadı	İmzası
1. Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ	
2. Doç. Dr. Serkan ÇAKIR	
3. Dr. Öğretim Üyesi. Mehmet Emin ŞEN	

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof.Dr.Mehmet KUBAT
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ'in danışmanlığında hazırlamış olduğum “Kültürel Açıdan Malatya İli, Kürecik Nahiyesi Durulova Mahallesi'nde Müzik Uygulamaları” adlı tezimin bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığı ve kullandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tuğba HARAN ALKAN

ÖNSÖZ

“Kültürel Açıdan Malatya İli, Kürecik Nahiyesi Durulova Mahallesi’nde Müzik Uygulamaları” isimli bu çalışmada, Durulova bölgesinde ki inanç müziği ve dünyasal müzik türleri ve uygulamaları üzerine çalışılmıştır.

Lisans ve Lisansüstü eğitimim süresince desteğini esirgemeyen, müzikoloji alanında yetişmemi sağlayan ve bu alanda öncü bir isim olan değerli danışman hocam Doç. Dr. Banu MUSTAN DÖNMEZ’e tezime katkılarından dolayı teşekkür ederim. Tez süresince benden yardımını esirgemeyen değerli hocam Orçun AKGÜN’e teşekkür ederim. Bu çalışmanın oluşma sürecinde birikimleriyle desteklerini sunup, görüşmeler yaparak çalışmamın olgunlaşmasına ve kaynak oluşturulmasına katkı sağlayan, Kürecik halkına, Elbistan Kantarma Köyü sakinlerine ve Sinemilli Aşireti üyelerine teşekkür ederim. Her anlamda yanımda olan, beni destekleyen anne babam ve kardeşlerime, hayatıma girdiği andan itibaren çalışmalarına destek olan, gücünü arkamda her daim hissettiğim yol arkadaşım Arif Emre ALKAN’a teşekkür ederim.

Bu yola birlikte başladığımız ve ne yazık ki artık aramızda olmayan sevgili arkadaşım Mahmut DAĞLAR’a sonsuz sevgiyle...

Tuğba HARAN ALKAN

Malatya, 2019

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, Malatya İli Kürecik Nahiyesi, Durulova Mahallesi'ndeki müzik uygulamalarını, kültür, gelenek ve diaspora açısından değerlendirmektir. Araştırma dört bölümden oluşmaktadır.

Durulova Mahallesi, etnik olarak Alevi yoğunluğa sahip olduğu için hem inançsal hem de inanç dışı özgün müzik uygulamalarına sahiptir. Durulova halkı, Sinemilli ocağına bağlıdır. Ocak, Alevilerin dinsel örgütlenme biçimidir. Sinemilli ocağı belli bölgelerde kolları olan ve bir kolu da Durulova'da bulunan ve Kürecik bölgesini kapsayan bir ocaktır. Cem, içinde sazın, müziğin ve dansın olduğu kolektif dinsel seremoninin adıdır. Durulova'daki Cem ritüelleri, diğer bölgelerdeki cem ritüellerinden çok farklı değildir. Cemler yaklaşık olarak standarttır ancak müziksel ayrılmaların kültürden kaynaklandığını ve kendi bölgelerine ait semah ve deyişleri seslendirdikleri bu çalışmada saptanmıştır. Çalışmada “deyiş” ve “semah”ların en fazla yöresel özellik gösteren türler olup, onun dışındaki “miraçlama”, “mersiye”, “methiye” gibi türlerin diğer yörelerdeki cemlerle ortak olduğu ve kültürel anlamda çok farklılık göstermediği saptanmıştır.

Durulova'da sadece inanç müziği değil inanç dışı müzik uygulamaları da ön plandadır. İnanç dışı müzik uygulamalarında civar yörelerdeki müzik kültürünün etkisinin, inanç müziğine göre daha fazla olduğu saptanmıştır. Halaylarda en fazla Malatya merkez, Akçadağ, Adıyaman ve Hatay Kırıkhan bölgelerinden etkilenmişlerdir. Bunun dışında kendi yörelerine ait ozanlar kendi yörelerinde ki müzik kültürünü de etkilemişlerdir.

Bölgede ki dini müzikler incelendiğinde kullanılan makamların Hüseyini, Hicaz, Uşşak ve Segâh olduğu saptanmıştır. Usulleri ise 2/4, 5/8, 8/8, 9/8, 10/8, 10/16 ve 12/4'lük ritimlerden oluşmaktadır.

Akçadağlı yöre âşıkları da inanç müziği türlerine katkıda bulunmuşlardır. Eserlerinin birçoğu söz ve ezgi yapısı açısından cem ritüellerine rengini veren ürünler olmuştur.

Betimsel nitelik taşıyan bu çalışma da nitel araştırma desenleri kullanılmıştır. Alan çalışması ve durum çalışması yapılmıştır. Araştırma kapsamında Görüşme tekniğinden faydalanılarak, Kürecik, Durulova, Akçadağ, Elbistan'da yaşayan yöre

halkıyla yüz yüze kimi zaman da telefonla görüşmeler sağlanmıştır. Diasporanın ve göçün yoğun olarak yaşandığı bölgede yurt dışında yaşayan Durulova'lı kişilerle sanal ortam üzerinden görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kürecik, Durulova, İnançsal Müzik, İnanç Dışı Müzik, İnanç Müziği Etnolojisi.

ABSTRACT

The objective of this study is to evaluate the music studies in terms of culture, tradition and diaspora in Duralova, a quarter of Kürecik District in Malatya Province. The study consists of four parts.

Since Durulova has an Alevi population density as an ethnic demographics, both religious and non-religious worldly music studies are observed. Durulova's local people are connected to Sinemilli Tribe.

This Tribe is the religious organizational form of the Alevis. The Sinemilli Tribe extends its branches to certain regions and the one in Durulova covers the Kürecik region. The Cem ritual in Durulova is not much different from the ones in other regions. Cems almost have a standard, but in this study it was determined that the musical distinctions derive from the culture and people in this region sing their own regional Deyışs and Semahs. The study also shows that Deyışs and Semahs are species that show the most local characteristics and other than this, It was found out that other species like Miraçlama, Mersiye and Methiye are common with the Cems in other regions and do not show much difference in cultural terms

In Durulova not only religious music studies, but also non-religious music studies are also seen. In implementation of non-religious music the musical influence of the other regions was found higher than religious music. Halays were most affected in Malatya, Akçadağ, Adıyaman and Hatay Kırıkhan regions. In addition, the poets, belonging to their own regions, also affected the music culture in their own region.

When the religious musics are examined in that region, the makams are determined as Hüseyini, Hicaz, Uşşak and Segah. The time signatures of these makams are 2/4, 5/8, 8/8, 9/8, 10/8, 10/16 and 12/4.

This region's poets from Akçadağ also contributed to the types of religious music. Most of their works shaped the cem rituals in terms of the lyrics and the melody structure.

In this work, bearing descriptive qualities, qualitative study patterns were employed. Field study has been conducted as well as case study. Within the scope of this research, interviews with local people from Kürecik, Durulova, Akçadağ and Elbistan were carried out sometimes face to face and other times via phone calls. Virtual

Interviews were made with local people from Durulova living abroad, where diaspora and migration experienced intensively.

Key words: Kürecik, Durulova, Religious Music, Non-religious Music, Ethnology of Religious Music.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
ONUR SÖZÜ.....	iv
ÖNSÖZ	v
ÖZET	vi
İÇİNDEKİLER.....	x
TABLolar LİSTESİ	xiv
ŞEKİLLER LİSTESİ	xv
RESİMLER LİSTESİ.....	xvi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Varsayımlar	3

İKİNCİ BÖLÜM

MALATYA İLİ KÜRECİK NAHİYESİ’NİN KÜLTÜREL, TARİHSEL, ETNİK VE COĞRAFİ DURUMU

2.1. Kürecik’in Kısa Tarihçesi	4
2.2. Kürecik ‘in Coğrafi Yapısı	4
2.3. Kürecik ‘in Etnik Demografisi ve Kültürel Yapısı	5
2.4. Göç ve Diaspora Teorileri Bağlamında Durulova Yerlilerinin Göç ve Diaspora Durumu.....	8

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	11
3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi	12
3.3. Kuramsal Çerçeve: “Etnisite-İnanç-Müzik İlişkisi Üzerine”	12

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Durulova Mahallesi'nde İnanç Müziği Uygulamaları	14
4.1.1. Alevilikte Ocak Yapılanması, Sinemilli Ocağının Kısa Tarihçesi, Mürşit-Talip Ocakları ve Türkiye'deki ve Durulova Nahiyesi'ndeki Yayılım Alanı	14
4.1.2. Alevilikte Ocak Yapılanması	15
4.1.3. Sinemilli Ocağı'nın Kısa Tarihçesi, Mürşit ve Talip Ocakları.....	16
4.1.4. Sinemilli Ocağı'nın Türkiye ve Durulova Nahiyesi'ndeki Yayılım Alanı	17
4.1.5. Sinemilli Ocaklarında ve Durulova Bölgesi'nde İnanç Müziği Türleri ve Üslupsal Özellikleri.....	20
4.1.6. Durulova'da Cem Ritüeli ve Türleri.....	20
4.1.6.1. Cem ve 12 Hizmetin Tanımı	20
4.1.6.2. Durulova'da Cem Ritüeli	22
4.1.7. Değişler ve Üslupsal Özellikleri.....	26
4.1.8. Semahlar ve Üslupsal Özellikleri:	40
4.1.9. Miraçlama ve Üslupsal Özellikleri:	55
4.1.10. Methiye-Mersiye ve Üslupsal Özellikleri:	62
4.2. Durulova'da İnanç Dışı Müzik Uygulamaları.....	69
4.2.1. Âşıklık Geleneği ve Üslupsal Özellikleri.....	69
4.2.2. Kadın Dağarı ve Üslupsal Özellikleri	78
4.2.3. Halk Dansları, Düğün Müzikleri ve Üslupsal Özellikleri	82
4.2.3.1. Adıyaman Ağırılama	83
4.2.3.2. Dik Halay	86
4.2.3.3. Delilo Halay:	87
4.3.3.4. Kırıkhan Halayı	89
4.2.3.5. Malatya Halayı.....	90
4.2.3.6. Temur Ağa Halayı	92
4.3. Diasporal Hareketliliğin Durulova Yerlilerinin Müzik Uygulamaları Üzerindeki Katkıları	94

SONUÇ	97
KAYNAKÇA.....	99
EKLER	104
Ek 1. Nota Örneği 1: On İki Hizmet Deyişi	104
Ek 2. Nota Örneği 2: Düvazdeh İmam Okununca	106
Ek 3. Nota Örneği 3: On İki İmam Aşkına.....	107
Ek 4. Nota Örneği 4: Okununca İllallah	108
Ek 5. Nota Örneği 5: Evvel Kırkların Ceminde	109
Ek 6. Nota Örneği 6: Şah-ı Merdandır Ali	110
Ek 7. Nota Örneği 7: Ya Muhammed Mustafa	112
Ek 8. Nota Örneği 8: Kırat Semahı	113
Ek 9. Nota Örneği 9: Kırklar Semahı.....	119
Ek 10. Nota Örneği 10: Nurhak Semahı	122
Ek 11. Nota Örneği 11: Miraçlama	124
Ek 12. Nota Örneği 12: Yetiş Sultan Hızır Yetiş	127
Ek 13. Nota Örneği 13: Hasan Hüseyin Aşkına	128
Ek 14. Nota Örneği 14: Kerbela Ağıtı	129
Ek 15. Nota Örneği 15: Aşığım Aşka Düşmüşüm (Âşık Mücrimi):	130
Ek 16. Nota Örneği 16: Yüce Dağ Başına Kar Yağmı (Âşık Mücrimi).....	131
Ek 17. Nota Örneği 17: İbrahim Erdem Ne Hacıyız Ne Hocayız Türkü	133
Ek 18. Nota Örneği 18: Güley Bali Uzun Hava	134
Ek 19. Nota Örneği 19: Adıyaman Ağırlama	135
Ek 20. Nota Örneği 20: Dik Halay	137
Ek 21. Nota Örneği 21: Delilo Halayı.....	138
Ek 22. Nota Örneği 22: Kırıkhan Halayı	140
Ek 23. Nota Örneği 23: Malatya Halayı.....	141
Ek 24. Nota Örneği 24: Timur Ağa Halayı	142
Ek 25. Fotoğraf No: 1 Kasım 2016 tarihinde çekilmiş Durulova Nahiyesi.	144
Ek 26. Fotoğraf No: 2 Durulova Yerel Köy Evi.	145
Ek 27. Fotoğraf No: 3 Kürecikliler tarafından 2005 yılında ortaklaşa yaptırılan Cem Evi.....	146

Ek 28. Fotoğraf No 4: Kürecikliler tarafından 2005 yılında ortaklaşa yaptırılan Cem Evi.	147
Ek 29. Fotoğraf No: 5 Elbistan/Kantarma Cem Ritüeli. (2016)	148
Ek 30. Fotoğraf No: 6 Sinemilli ocağı talibi ve rehberi olan Abuzer Erdoğan. 2016 tarihinde Elbistan’da Cem Ritüeli.....	149
Ek 31. Fotoğraf NO 7: Görüşme yapılan Güley Bali’nin evinde asılı olan, 1960’lı yıllarda çekildiğini söyleyen köy kadınların fotoğrafı. (Fotoğrafın kim tarafından, hangi tarihte çekildiği bilinmiyor).....	150

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 2.1. Kürecik Alevi ve Sünni Mahalleleri Nüfus sayısı. 7

Tablo 4.1. Sinemilli Ocağı Kahramanmaraş Dışındaki Yayılım Alanı 19

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 4.1. Sinemil Aşireti Elbistan dışındaki, dağılım ve yayılım alanları..... 20

RESİMLER LİSTESİ

Resim 2.1. Durulova Nahiyesi merkezinden bir görünüm	5
Resim 2.2. Durulova, Güley Bali'nin yaşadığı köy evlerinden bir örnek	10
Resim 4.1. Kürecik Cem Evi.....	23
Resim 4.2. Kürecik Cem Evi iç kısmından bir görüntü.	24
Resim 4.3. Elbistan Kantarma'da bir Cem Ritüeli	40
Resim 4.4. Sinemilli Ocağı talibi ve rehberi olan Abuzer Erdoğan. 2016 tarihinde Elbistan'da Cem Ritüeli	41
Resim 4.5. Görüşme yapılan Güley Bali'nin evinde asılı olan, 1960'lı yıllarda çekildiğini söyleyen köy kadınların fotoğrafı	79

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu çalışma, Kürecik Nahiyesi, Durulova Mahallesi “inanç ve inanç-dışı müzik uygulamaları”nı kültürel bağlamıyla birlikte ele alabilmek için oluşturulmuştur. Öncelikle bölgenin coğrafi, sosyolojik, etnolojik, demografik ve kültürel durumu ele alınmış; ardından bu veriler etnomüzikolojik bulgularla birlikte yorumlanmıştır.

Etnomüzikoloji, nitel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak, daha dar kapsamlı bölgelerin daha derinlikli bir biçimde ele alınması ile ilerleyen bir disiplin olduğu için, bu bölgede de aynı yöntem ve yaklaşımlar uygulanmıştır. Durulova bölgesinde daha önceden böyle bir çalışma yapılmadığından, yörenin sözlü müzik kültürünü raporlamak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla yapılmış olması, çalışmanın önemi ve özgünlüğünün nedenidir.

Durulova, siyasi ve ekonomik nedenlerle diasporik hareketliliğin yoğun olduğu bir bölge olduğu için, bu hareketlilik bölgedeki müzik kültürünü de etkilemiştir. Yöredeki müzik kültürü, çalışma içerisinde analitik sonuçlar elde edebilmek açısından “inanç müziği” ve “inanç dışı müzik” diye sınıflandırılmıştır. Yapılan görüşmeler, gözlemler, incelenen kayıtlar, kayıtlardan sonra notaya alınan eserler, bölgenin inanç müziğinde daha özgün, inanç dışı müzikte ise genellikle yakın olduğu yörelerin müziklerinden kültürlendikleri sonucuna varılmıştır. Üslupsal analizi yapılan müziklerin, genellikle dar ses genliğinde, basit makam ve ritim yapısında oluşturuldukları, ancak sözsel açıdan derinlikli oldukları ve dede ocağı olarak bağlı bulundukları Maraş Kantarma “cem” ve “âşıklık” geleneğinden etkilendikleri saptanmıştır. Çalışmanın ilerleyen aşamalarında, bu bölgenin kültürü, bağlı oldukları Alevi ocakları ve bu bağlamdaki inanç ve inanç dışı özgün müzik kültürü, sosyo-kültürel ayrıntılarıyla birlikte ele alınacaktır.

1.1. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Yapılması planlanan araştırmanın ana problemi ve alt problemleri aşağıda belirtilmiştir.

Ana Problem:

“Malatya İli Kürecik Nahiyesi” halkının yöresel müzik türleri ve uygulamaları, yöre halkının kolektif belleğini ve kültürel kimliğini ne şekilde yansıtır?

- 1- Akçadağ’ın etnik demografisi nasıldır?
- 2- Durulova Mahallesi’nin Etnik ve Coğrafik yapısı nasıldır?
- 3- Göç ve diaspora durumu, Durulova Yerlilerinin kültürüne ve müzik kültürüne ilişkin yapısını nasıl etkilemiştir?
- 4- Durulova Mahallesi talipleri hangi Ocak(lar)a bağlıdır?
- 5- Durulova Cemlerine ait inanç müziği türleri ve repertuarları nelerdir?
- 6- Durulova İnanç Müziklerinin biçimsel karakteristikleri nelerdir?
- 7- Durulova İnanç Müziklerinin kültürel bağlamları nelerdir?
- 8- Durulova İnanç Dışı (Dünyevi) Müziği türleri ve repertuarları nelerdir?
- 9- Durulova İnanç Dışı (Dünyevi) Müziklerinin biçimsel karakteristikleri nelerdir?
- 10- Durulova İnanç Dışı (Dünyevi) Müziklerinin kültürel bağlamları nelerdir?
- 11- Durulova’da âşıklık geleneğinin karakteristik özellikleri nelerdir?
- 12- Durulova ve yöresi âşıkları kimlerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, Malatya İli Akçadağ İlçesi, Kürecik Nahiyesi ’ne bağlı Durulova Mahallesi’nin inanç ve inanç-dışı müziklerini “kültürel” ve “sosyolojik” bağlamda incelemektir. Malatya, kültürel anlamda zengin ve etnik yapı olarak çeşitliliğin fazla olduğu bir bölgedir. Yapılan araştırmalar ve literatür taramalarında, Kürecik Yöresi ile ilgili kültür çalışmalarının yok denecek kadar az olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmada nesilden nesle aktarılan yöresel müzik kültürüne ilişkin önemli tespitlerin, bilimsel niteliklere uygun bir biçimde kayıt altına alınması amaçlanmıştır.

Yapılan araştırmalar, gözlemler ve görüşmeler ile Durulova Nahiyesi'nin gelenek ve göreneklerinin neler olduğu, etnik kimliklerin ve inançlarının yöre halkını nasıl etkilediği, coğrafik koşulların ve göç sonrası oluşan diasporik dalgalanmaların bölge halkının yaşam ve kültür biçimini ne şekilde etkilediği ve bu durumun inançsal ve inanç-dışı müzik kültürüne ne şekilde yansıdığını ele alındı.

Çalışmanın önemi, etnomüzikoloji disiplini sayesinde;

-Anadolu'nun zengin müzik kültürünü araştırmak ve bunları alan literatürüne kazandırmak

-Türkiye'de yapılacak bu tür çalışmalara teorik açıdan öncü olabilmek,

-Özellikle Durulova Yöresinde etnomüzikoloji ile ilgili herhangi bir çalışılma yapılmaması nedeniyle bölgesel müzik ve kültür analizi açısından bir ilke imza atabilmektir.

1.3. Varsayımlar

-Kürecik Bölgesi yöresel müziği, ekonomik nedenlerin oluşturduğu göçten ve siyasal hareketlilikten dolayı Arguvan Yöresi kadar özgün bir müzik karakteristiği taşımamaktadır.

-Bölgede özellikle ağıt geleneğinde ve inanç müziğinde Akçadağ etkileri bulunur.

-Durulova cem ritüelleri içerisinde, özellikle Akçadağlı halk ozanlarının inanç müziğine ilişkin ürünler, daha fazla icra edilir.

-Bölgedeki ağıt kültürünün ana kaynağı Akçadağ'dır.

-Durulova'da ki yöre halaylarının kökeni civar yörelerdir.

-Bölgedeki Alevi kültürünün ve ozanlık geleneğinin yaygınlığından dolayı, inanç müziği örnekleri, din-dışı halk müziği örneklerinden daha özgündür.

İKİNCİ BÖLÜM

MALATYA İLİ KÜRECİK NAHİYESİ’NİN KÜLTÜREL, TARİHSEL, ETNİK VE COĞRAFİ DURUMU

2.1. Kürecik’in Kısa Tarihçesi

Malatya, Doğu Anadolu Bölgesinde coğrafik olarak önemli bir konumda yer almaktadır. Türklerin ve Doğu Anadolu Ermenilerinin göç yolunu oluşturan önemli bir il konumuna gelmiştir. Güneydoğu’da ise Diyarbakır üzerinden Mezopotamya’ya kadar uzanan bir yol olmuştur. Malatya’nın toplamda 13 ilçesi vardır ve bu ilçelere bağlı birçok köyleri bulunmaktadır.

Malatya İli, 2012 yılı itibariyle büyükşehir olmuştur. Böylece kasabalar, beldeler ve köyler; nahiye ve mahalle isimlerini almıştır. Kürecik de 2012 yılından bu yana nahiye olmuştur. Kürecik, Malatya ve Kahramanmaraş sınırları içerisinde, çevresinde Malatya ilçelerinden Akçadağ, Doğanşehir ve Maraş’ta Elbistan’la komşu olan bir nahiye dir. Arslan’a göre Kürecik Kepez köyü 1940’lara kadar Kürecik’in merkezi konumundayken, 1940’lardan sonra Kürecik’in merkezi Körsüleymanlı (Durulova) olmuştur. 1950-1960’lardan sonra Körsüleymanlı köyünün adı “Durulova” olarak değiştirilmiştir (Arslan, 2004: 11).

Akçadağ’da yer alan, Akçadağ Höyük, Akçadağ’a bağlı Ören’de yer alan Ören köyü ve İkinciler köyündeki İkinciler Höyük’te yapılan yüzey çalışmalarında Akçadağ bölgesinde eski dönemler de yaşamış olan insan yerleşimlerinin olduğu ortaya çıkmıştır (Yeşil, 2007: 25). Kürecik Nahiyesindeki evler, yazılı kaynaklarda da bahsedildiği üzere eski dokusunu korumaktadır. Geçmişten günümüze kadar gelmiş olan taş mimarisinin izleri, günümüzde de barizdir.

2.2. Kürecik ‘in Coğrafi Yapısı

Kürecik, coğrafi yapısı bakımından; sarp, dağlık ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Malatya’nın en yüksek dağlarından Kartal Dağı’na sahiptir. Akçadağ ile Doğanşehir İlçeleri arasında kısmen ovalık bir arazi gibi görünse de oldukça yüksek ve

dağlık bir bölgedir. Dağlık alanlarının vadilerinde, “Başyurt Yaylası”, “Sarlar Yaylası” ve “Karadere Yaylası” bulunmaktadır.

Kürecik, konum olarak verimsiz, dağlık ve engebeli tarım arazilerinden oluşmaktadır. Malatya tarımının büyük bir kısmı kayısıcılık üzerinedir. Kürecik bölgesindeki kayısı bahçeleri Malatya ve Akçadağ bölgesinin diğer köylerine göre daha verimsizdir. Coğrafi konum olarak dağlık bir bölgede yer almasından dolayı tarım şartları zordur. Son dönemlerde yöre halkı, ikinci bir gelir kaynağı olarak arıcılık yapmaya başlamıştır. Durulova’lı olan emekli öğretmen Erdal Koç (60) ile yapılan görüşmede halkın kayısı ve hayvancılık üzerinden elde ettikleri gelirin büyük bir pazar payı oluşturmadığını sadece günlük ihtiyaçlarını karşıladığını ifade etmektedir. (bkz. Fotoğraf No:1). (Koç, yüz yüze mülakat, 22/12/2017).

Resim 2.1. Durulova Nahiyesi merkezinden bir görünüm, Fotoğraf Tuğba Haran Alkan, Tarih: 25-11-2017.

2.3. Kürecik ‘in Etnik Demografisi ve Kültürel Yapısı

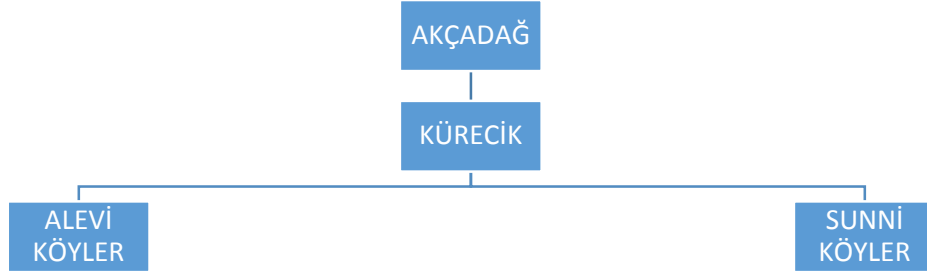
Kürecik bölgesinde yaşayan halkın Tunceli, Sivas, Urfa ve Horasan’dan gelmiş oldukları düşünülmektedir. (Erdal Koç, yüz yüze mülakat, 22/12/2017). Bölgede geçmişten günümüze sürekli bir göç durumu hâkimdir. Yörede konuşulan diğer dil Kürtçedir. Eski zamanlardan itibaren yörede göç artışının olması, çevre illerden

kültürel olarak etkilenildiğini göstermektedir. Kürecik Nahiyesi nüfusu, ağırlıklı olarak Alevi olmakla birlikte Sünni ve Kürtler de nüfusun önemli bir kısmını oluşturur.

Malatya İli büyük şehir olmadan önce Kürecik, Akçadağ İlçesine bağlı bir nahiyeiken, büyük şehir olduktan sonra Kürecik'e bağlı köyler, Akçadağ İlçesi'nin Mahalleleri olmuştur. 1990'lı yıllar da yapılan nüfus sayımına göre, Akçadağ İlçesi'nin toplam nüfusu 51.226 olarak belirlenmiştir. Elde edilen toplam nüfusun 10.839'unun İlçe merkezinde, 40.387'sinin ise köylerde yaşayan insanlardan oluştuğu saptanmıştır. İlçe üç bucaktan oluşmaktadır.

- Merkez Bucağı (43 köy).
- Kürecik Bucağı (16 köy).
- Levent Bucağı (14 köy). ([http://www.malatyakultur.com/malatya-tanitim/malatyanin - ilceleri](http://www.malatyakultur.com/malatya-tanitim/malatyanin-ilceleri)).(12/11/2017).

Tablo 2.1. Kürecik Alevi ve Sünni Mahalleleri Nüfus sayısı.

Bayramuşağı / Nüfus: 298	TaşEvler/ Nüfus: 595
Durulova / Nüfus: 221	Çobanoğlu / Nüfus: 327
Hançerli / Nüfus:153	Kolköyü / Nüfus: 344
Bekiruşağı / Nüfus: 171	Mezraköyü / Nüfus: 315
Harunuşağı / Nüfus: 210	Büyükköy / Nüfus: 307
Kahyalı / Nüfus: 595	Esenbey / Nüfus: 525
Tataruşağı / Nüfus: 314	
Kasımuşağı / Nüfus: 470	
Dümüklü /Nüfus: 135	
Keller / Nüfus: 86	
Çevirme / Nüfus: 63	
Aksüt / Nüfus: 110	
Gürkaynak / Nüfus: 297	
Darıca / Nüfus: 317	
Ortaköy / Nüfus: 139	

<http://www.nufusune.com/akcadag-ilce-nufusu-malatya> (12/11/2017).

Yukarda bahsedilen yerler, Malatya İlinin Büyük Şehir Belediyesi'ne bağlanmasından sonra Akçadağ İlçesi'nin mahalleleri olmuştur. Akçadağ'ın nüfusu 2018 yılında 35.359 olarak kayıtlara geçmiştir. 2018-2019 nüfus sayımı verilerine göre

önceden Kürecik’e, şimdi ise Akçadağ’a bağlı bu mahallelerde Alevi köylerin Sünni köylere nazaran nüfus sayısının daha az olduğunu görmekteyiz. Alevi köylerinde yaşayan halkın daha fazla göç vermesinin başlıca sebepleri ise halkın siyasi görüşleri, bazı köylerin daha engebeli dağlık alanlarda olmasından dolayı tarım arazilerinin gelişmemesi ve çocuklarının eğitim alabilmesi için büyük şehirlere yerleşmelerinden kaynaklıdır.

Sünni ve Alevi kimliğe sahip bu köyler de mezhepsel farklar gözetilse de birbirlerine yakın köyler oldukları için yaşam biçimleri aynıdır.

Kürecik’in bütün köyleri dağlık ve kırsal bir yapıda olduğundan, halk tarımdan geçinememiş, halkın büyük bir kesimi, diaspora hareketiyle Almanya başta olmak üzere çeşitli ülkelere yerleşmişlerdir. Özellikle Almanya ve Hollanda gibi ülkelerin Kürt Mülteci hareketine verdiği politik destek de, bu göç hareketliliğini teşvik etmiştir.

Kürecik bölgesin de yaşayan insanların genel olarak etnik yapı, dil ve inanç olarak birbirleri arasında benzerlik olduğu düşünülmektedir. Yöre de yaşayan yaşlı insanların da ifadeleri bu yöndedir. Gelenek ve görenekleri arasında benzerliklerin olması bunun en önemli kanıtını oluşturmaktadır. Bölgede hem Türkçe hem Kürtçe konuşulması, her ortama uyum sağlayabildiklerini somut olarak bizlere göstermektedir.

Kürecik, kültür, eğitim ve okur-yazarlık bakımından yüksek oranlı bir bölgedir. 1964 yılında Keller Köyü’nde 2000 kitaplı bir kütüphane kurulmuştur. Okulların birçoğu, sık görülen göçlerden dolayı kapanmıştır. Ancak taşınmalı eğitim yapan birkaç tane okul kalmıştır. 2 tane lise bulunmaktadır. Kozluca Ahmet Yesevi Anadolu Lisesi ve Kepez Anadolu Lisesi.

2.4. Göç ve Diaspora Teorileri Bağlamında Durulova Yerlilerinin Göç ve Diaspora Durumu

Göç insanoğlunun varoluşundan itibaren, tarih boyunca ortaya çıkmış ve sürekli olarak yaşanmış bir olgu olmuştur. İnsan toplulukları kimi zaman ekonomik, kimi zaman siyasi, kimi zaman sosyal ve psikolojik olarak bulundukları ortamı ve yaşam alanlarını değiştirmeye ihtiyaç duymuşlardır (Sağlam, 34: 2006).

Yunanca “ dia” ve “sporos” kelimelerinden türeyen diaspora, “sağa sola dağılmış/saçılmış tohumlar” anlamlarına gelmektedir. Etimolojik olarak bu anlama

gelen kelimenin kullanımı günümüz de hala tartışılmaktadır (Dufoix, 2011, s. 27'den aktaran Yıldız, 2013: 290).

Kürecik Yöresi dağlık, engebeli bir coğrafyaya sahip olduğundan, var olan arazilerde yeterli tarım faaliyeti olamamaktadır. Tarımın yetersizliği, yöre halkında geçim sıkıntısı ortaya çıkarmıştır. Göçlerin olduğu yıllarda bölgede yetiştirilen tarım ürünleri, halkın kendi beslenmesini bile karşılayacak durumda değildi. Hayvancılık ise son derece ilkel metotlarla yapıldığından, yetiştirilen hayvanlar halkın ancak günlük ihtiyaçlarını karşılıyordu. Bu sebeplerden dolayı halkın günlük ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için şehir merkezlerine göç ettiği düşünülmektedir.

Durulova Köyü, 1970'lerle başlayan süreç içerisinde, dışarıya çok fazla göç vermiştir. Yapılan görüşmelerde Kürecik'lilerin daha çok İstanbul, Antep, İzmir, Mersin, Adana gibi çeşitli illere göç ettiği görülmüştür. Göçlerin ise daha çok ekonomik ve siyasi sebeplerden dolayı gerçekleştiği düşünülmektedir.

Kürecik, bölge olarak göç ve diaspora hareketliliğinin çok aktif olduğu bir yerdir. Halkın büyük bir kısmı ise, göçlerin oluşmasında etkili olan sebeplerden dolayı yurtdışına göç etmiştir. Tercih ettikleri ülkelerin başında ise Almanya, Fransa, İngiltere ve Avusturya gelmektedir.

Görüşme yapılan İçöz'e göre (yüz yüze mülakat, 10/09/2018), göçün en büyük nedenlerinin maddi sıkıntılara ek olarak; bölgenin etnik ve inanç boyutunun göçlerin yaşanmasında büyük bir etkisinin olduğu ifade etmektedir. Alevi inancının gereklerini yerine getirebilmenin eski zamanlarda son derece gizli yapıldığını ve halkın baskı altında olduğunu, siyasi seçimlerinden dolayı özellikle de 12 Eylül 1980 Askeri darbesinden sonra halkın göçü tercih ettiğini sözlerine eklemektedir.

İçöz (yüz yüze mülakat, 10/09/2018), Yurtdışında Durulova ve Kürecik Halkının dayanışma halinde olduğunu ve bazı derneklerinin olduğunu ifade etmektedir. Bu dernekler şunlardır:

1. Londra'da, "Kürecikliler Dayanışma ve Kültür Derneği".
2. Almanya, "Çevirme Köyü Derneği".
3. Almanya, "Darıca Köyü Derneği".
4. Almanya," Kepez Köyü Derneği".

Avrupa'ya işçi olarak gitmiş bir kesimden dolayı Kürecik'te sosyal hayat ve ekonomik durum biraz daha değişmiştir. Göç ya da diasporanın olduğu hanelerdeki insanlar, kendi köylerine yazın geldikleri zaman kalabilecekleri evler yapmışlardır. Durulova Köyü'ne girer girmez bu evler çok dikkat çekmektedir. Köydeki yerel yaşamın aksine şehir merkezlerinin modern mimarisi göze çarpmaktadır. Bazı evlerde yaşlı anne ve babalar kalmaktadır. Bazen de köy geleneklerinden biri olarak evdeki küçük kardeş şehir dışına ve yurtdışına gönderilmeyerek, göç eden ailesinden aldığı maddi destekler ile babadan kalma tarım arazilerine ve evlerine bakmaktadırlar. (bkz. Fotoğraf No: 2).

Resim 2. 2. Durulova, Güley Bali'nin yaşadığı köy evlerinden bir örnek.
Fotoğraf Tuğba Haran Alkan, Tarih: 25 Kasım 2017.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi, verilerin toplanması, analizi ve araştırmanın kuramsal çerçevesi yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma bir etnomüzikoloji çalışmasıdır; dolayısıyla çalışmada, müzik araştırmaları için gerekli olan daha ince analiz haricinde, antropoloji ile paydaş araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Özellikle kültürel antropoloji araştırmalarında, görece mikro bölgeler üzerine daha detaylı, daha hermenetik ve daha nitel incelemeler yapılmaktadır.

Araştırma yöntemi olarak nitel araştırma yöntemi ve kültür araştırması kullanılmıştır. Nitel araştırma, sosyal ve kültürel ilişkileri bağlı oldukları çevre içerisinde araştırmayı hedefler. Elde edilen bilgileri, daha önceden çalışılmamış, bilinmeyen bazı sonuçların birbirleriyle olan ilişkisini açıklayan ve bu ilişkileri ele alan bir modelleme çalışması anlamına gelmektedir (Yıldırım, 1999: 10). Nitel araştırma; araştırdığı konuya yorumlayıcı ve doğal olarak yaklaşan birden fazla metotta odaklanan araştırmadır (Yıldırım, 2010: 80)

Sosyal bilimlerde alan çalışması, bir grup, bir şirket, bir köy, bir şehir veya bütün bir toplum araştırma alanı olarak kabul edilebilir (Gurbetoğlu, 38: 2018). Belirli bir topluluğu, zümreyi yaşadığı her açıdan değerlendiren bir yöntemdir. Alan araştırmaları kişilerin belirli bir konu hakkında ki görüşlerini, değerlendirmelerini ele almaktadır. Durum çalışması, belirli orandaki değişkenleri incelemek belirli kuralları takip etmek yerine tek bir durumun derinlemesine olarak incelenmesini içerir. Yani durumu gerçek ortamında inceleme, bakma, sistematik bir biçimde verileri toplama, analiz etme ve sonuçları ortaya koyma yoludur (Gökçek, 1: 2009). Kültür araştırması yöntemi Antropoloji ile ortak nitelikler taşımakta olup, alan çalışması, gözlem, görüşme, katılımcı gibi sosyolojik bir araştırmadan çok kültürel bir çalışmayı kapsamaktadır. Çalışmanın sosyolojik tarafını ise göç ve diasporal olgu ve teorilerin tartışıldığı kısımlar oluşturmaktadır.

Bu araştırmada ilk olarak alan çalışması, ikincil olarak durum çalışması kullanılmıştır. Alan alışması yapılarak bölgede ki etnik topluluklar, sosyolojik olarak incelenmiştir. Etnomüzikoloji ile ise, yöredeki halkın müzik ürünleri üzerine kültürel bağlamda analizler yapılmış ve kayıt altına alınmıştır.

Durum alışması ile kökenleri bu bölge olan insanların müziksel uygulamaları ve bu uygulamaların kültürel uzanımları, farklı farklı bölgelerde yapılan görüşmelerle (g ve diaspora bölgeleri) açığa çıkarılmıştır. Araştırmanın ana problemleri ve alt problemleri oluşturulup bunlara cevaplar aranmıştır.

3.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada ilk önce literatür taraması yapılmış olup daha sonra bölgede yaşayan halkla ve g etkisiyle başka illere, ülkelere yerleşen Kreciklilerle görüşme tekniği kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler yüz yüze, telefonda ve sanal ortamda olmak üzere üç farklı şekilde gerçekleştirilmiştir; ses kayıt cihazı ve kamera ile kayıt altına alınmıştır. Cemler ve cem kayıtları ayrıca incelenmiş ve gözlem yapılmıştır.

Araştırma içerisinde derleme ve notaya alma etkinlikle yapılmıştır. İnanç müziği ve inanç dışı müzik olarak kategorize edilen dağardan; inanç müziği türünden toplamda 14 tane, inanç dışı müzikten ise 10 ürün notaya alınmıştır. Çalışma sonucu elde edilen veriler değerlendirilip yorumlanmıştır.

3.3. Kuramsal ereve: “Etnisite-İnanç-Müzik İlişkisi zerine”

Sosyoloji, antropoloji, müzikoloji ve birbiriyle bağlantılı birçok bilim dalı müziğin insan hayatının çeşitli alanlarında önemli bir rolü olduğunu ortaya çıkarmıştır. İnsanoğlunun var oluşundan itibaren hayatın her alanında müzik, kullanılan bir öge olmuştur. Duyguları ifade etmek için, sevinlerinde, zntlerinde, dini ritüellerinde kullanılan ortak sembol dili “müzik dili”dir.

Disiplinler arası bütün araştırma ve çalışmalar, müziğin insan yaşamının her alanındaki işlevini açıkça göstermektedir. Duygular arası geçişlerde kullanılan en iyi, en etkili araç müzik olmuştur. Her topluluğun kendine özgü, kendini ifade etme biçiminde kullandığı, kendisinden önce yaşayan topluluklardan edindiği ve kendisinden sonraki topluluklara da bırakacağı en önemli kültür miraslarından biri, yine müziktir.

Her topluluğun bağı olduğu etnik yapının oluşturduğu ve bu etnik yapıdan ortaya çıkmış ürünler, yöresel müzik ürünlerini oluşturmaktadır. Etnisite ve müzik, bu bağlamda birbirleriyle bağlantılı iki önemli unsurdur. Kaplan müziğin, kimliğimizi oluşturan kültürün, simgeler ve davranış biçimleriyle dışavurumu olduğunu ifade etmektedir (Kaplan, 2005: 79). Bu dışavurum müziksel beğenme, müziksel performans ve ifade şekillerinde kendini göstermektedir.

Mustan Dönmez'e göre ise etnisite, kendi kültürel kimliğini temsil eden somut kültürlerinin yanı sıra; edebiyat, mit ya da müzik gibi somut olmayan kültürel ürünleri ile dışa vurulmaktadır (Mustan Dönmez, 2015: 61). İnanç ve müzik, etnisite içerisinde birbiriyle bağlantısı olan iki güçlü olgudur. Dinler ortaya çıktığı andan itibaren, hayatta kalma, güçlenme ve süreklilik teşkil etmek isterler.

Din, sosyo-dinsel topluluk içinde olan, kabul görmüş ve insan yaşamının varoluşuyla ilgili çok temelli üç yöne vurgu yapar. Cevizci bunları; “İnsan varoluşunun kaynağını sorgulaması, insan doğasının ve yazgısının kaynağını sorgulaması, insanın değerler cetvelinin belirleyicisi ve gündelik yaşamdaki yol göstericisi olarak Tanrı kavramıyla ilişkili yanıtlar arayan bir inançlar sistemi olması” şeklinde ifade eder (Cevizci, 2010: 26).

Müzik olgusu birçok dinin belirli bir unsuru gibi olsa da, bazı toplumlar ve dinler açısından olumsuz bir şey olarak kabul edilmektedir. Bazı Müslüman toplumlarında melodik sesler haram olarak görüldüğü gibi, bazı kesimlerde de kadın sesi haram olarak görülmektedir. Dolayısıyla burada birbirine zıt iki farklı tutum söz konusudur. Benzer durum pek çok dinsel gelenekte de söz konusudur. Böylece zıt gibi görünen bu iki olgu arasındaki ilişkiyi kimi zaman ifade etmekte çekilen zorluk, aslında biraz da buradan kaynaklanmaktadır (Batuk, 2013: 47).

Müzik, her toplumun kolayca elde edebileceği ve derin etkileme gücü olan bir sanattır. Her inanç grubunda kendi inancını temsil eden melodik sesler ve ritimler vardır. Grupların kendi dini ritüellerini gerçekleştirirken kullandıkları müzik, artık onların bir simgesi haline gelmiştir. İnanç müziği gerek sözleri, gerek tınısı ile insanları etkilemektedir. Müziğin gücü sayesinde ritüel sırasında derin anlatımlar ve duygular yaşanmaktadır. Aslında müzik bir anlamda ritüel ve din arasında köprü görevi görmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

4.1. Durulova Mahallesi'nde İnanç Müziği Uygulamaları

Her ne kadar birbiriyle çok bağlantılı olsa da inanç ve müzik, Orta Doğu kültürüne ait bir algı nedeniyle, birbirine çok uzak iki olgu gibi durmaktadır. Bir taraftan dini yönden tatmin sunan müzik, diğer taraftan eğlence, dans vb. durumlarda günün her anında karşımıza çıkan bir olgu olmuştur.

Müzik ve çalgı, Sünni inancından farklı olarak Alevi etnisitesinde, inanç ritüelinin doğal bir parçası konumundadır. Durulova Yöresinde de müzik, sevinçlerde bir *halay*, ibadetlerde bir *semah* ve cenazelerde bir *ağıt* olarak kullanılmıştır ve etkin bir role sahiptir.

Durulova'da köy halkının popüler kültürden uzak olarak yaptıkları düğünlerde, yörenin örf ve adetlerine bağlı kaldıkları vurgulanmalıdır. Müzik, yöre halkı için önemli bir yerdedir. Kadınların yaktığı ağıtlar, gençlerin oynadığı halaylar ve kültür-sanat adı altında yaptıkları festivaller, cemlerde icra edilen inanç müziklerinin tümü, müziğin önemini ortaya koymaktadır. O halde Durulova'nın inançsal ve inanç dışı müzik uygulamaları üzerinde durmadan önce, yöre halkının kültürünü tanımak adına inançsal özellikleri ve bağlı bulundukları ocaklar hakkında, aşağıdaki başlıklar altında belirli bir malumat vermek gerekmektedir.

4.1.1. Alevilikte Ocak Yapılanması, Sinemilli Ocağının Kısa Tarihçesi, Mürşit-Talip Ocakları ve Türkiye'deki ve Durulova Nahiyesi'ndeki Yayılım Alanı

Durulova'da yaşayan halk, Alevi inancına sahip olduğundan, dini ibadetlerini de Alevi töresine göre yerine getirmektedir. Kaynak kişilerle yaptığımız görüşmelerde, 1960-1990 yılları arasında Alevi Dedelerinin köyleri gezdiğini ve kendi köyelerine geldikleri zaman bir süre burada kaldıklarını ifade etmektedirler. Evlerin içinde kadın-erkek ayrımı yapılmaksızın dedelerin eşliğinde semahlar döndükleri, dua ettikleri söylenmektedir. Köylerde, o dönemlerde cem evleri olmadığından dolayı cemler evlerde yapılmaktaymış. Yaşadıkları dönemlerde, siyasi baskılardan ve zorlu

yaptırımlardan dolayı cemleri gizli olarak yapmışlardır. Yerli halk, artık dedelerin gelmediğini ve köyde cem ritüelinin eskisi kadar olmadığını ifade etmektedirler. (Mustafa İçöz, yüz yüze mülakat, 10/09/2018).

Ancak gelenekselliğin hüküm sürdüğü eski Alevi toplumlarında, “sorgudan geçirmek”, “yola sokmak”, “birlik beraberliği sağlamak”, “dar mahkemesi kurmak” gibi birçok işlevin yerine getirilmesi için kullanılan cem ibadeti, son derece işlevsel bir özelliğe sahipti (Türkecul, 171: 2016).

4.1.2. Alevilikte Ocak Yapılanması

Alevi topluluklarının dini olarak toplanması, örgütlenmesi yıllar öncesine kadar uzanan dede ve ocak kültürleri arayıcılığıyla yapılanmıştır. Bu örgütlenme biçiminin günümüze kadar gelmesi, dede-talip aracılığıyla oluşmuştur. Aleviler bu dede ocaklarını Alevilik inancının temeli olarak kabul etmekte ve bu dedelik kurumuna saygı duymaktadırlar.

Ocak kültürü, Alevi toplulukları arasında önemli bir yer tutar. Yaman, Ocak kültürünü, ateş kültü ile birlikte değerlendirmektedir (Yaman, 2006: 54; Sarıkaya, 2012: 79-80). Ocak yapılanması, Alevilerdeki dinsel ibadetleri uygulayan/yöneten dedeler ve bu dedelerin ailelerinin yapmış oldukları organizasyonları ifade eder. Alevi dedeleri ve talipleri belirli bir ocağa mensuptur. Ocak kültüründe dededen talibe herkesin belirlenmiş bir görevi vardır ve bu görevleri yerine getirmekle mesuldürler (Yaman, 2012: 246).

Alevi ocak kültürü, Alevi-Bektaşî ibadetinde imam makamında oturan, bu makama öncülük eden talipleri olan dedelerin soyunu ifade etmektedir. Dedelik kurumu soy güden, soya tâbi olan ve aktaran bir kurumdur. Alevi soyundan gelen ailelerin oluşturduğu inanç merkezine ocak, bu ocaklara bağlı olanlar da “Ocakzade” denir. (Dedekargınoğlu, 2010b: 333).

Dedelik ve ocak yapılanması, Alevi inancının geçmişten günümüze kadar gelmesinde büyük bir rol oynamıştır. Her ailenin bağlı olduğu bir ocak vardır. Dedelik ve ocak kültürü, Aleviler için çok köklü, saygın bir kurum olmuştur.

4.1.3. Sinemilli Ocağı'nın Kısa Tarihçesi, Mürşit ve Talip Ocakları

Malatya İli ve Akçadağ İlçesindeki çoğu Alevi Köyü'nün Sinemilli Ocağı'na bağlı olduğu bilinmektedir. Yapılan görüşmelerde, eskiden köylere dedelerin geldiği ve köylü halkın evinde kalıp cem yaptıkları dile getirilmektedir. Coğrafi etki olarak Kahramanmaraş Elbistan'a yakın olmasından dolayı Sinemil Ocağı Aşiretleri, Malatya ile kültürel benzerlikler taşımaktadırlar.

Elbistan Kantarma' da yaşayan talip ve rehberleri olan Dede Abuzer Erdoğan'ın (87) oğlu İbrahim Erdoğan (41) ile yapılan görüşmede, Sinemilli'nin etimolojik anlamına ise Seyit Sinan'dan geldiğini, Milli'nin ise Sinan'ın kabilesinden anlamına geldiğini ifade etmektedir. Seyit Sinan'ın da Sinemillinin kurucusu olduğunu ifade etmektedir. (Erdoğan, yüz yüze mülakat, 15/11/2016).

Sinemilli aşireti ile ilgili yapılan araştırmalar, bu aşiretin Kahramanmaraş İli ve çevresinde yaşamakta olan bir Alevi aşiretinin, hem de o aşiretin bağlı olduğu dede ocağının adını temsil etmektedir. Bu aşiretin Kalenderler koluna ait ve dede soyundan olarak kabul edilen ailelerinin yaşadıkları merkez bölge Kahramanmaraş ilçesi olan Elbistan'ın Kantarma köyüdür. Sinemilli ocağının Nadarlar olarak bilinen kolu ise Erzincan Cumhuriyet Mahallesi ve Erzincan Kemah'a bağlı Aksakal köylerini içine alır. Daha sonra Cumhuriyet Mahallesi'ne yaşayan dede soyundan gelen aile Elazığ Keban ilçesine bağlı olan Bayındır köyüne göç ederek kendilerine bağlı olan talipleri ile birlikte yaşamaya başlamışlardır (Aksüt, 2017: 16).

Sinemilli, aşireti Kahramanmaraş ve Erzincan'a göçmeden önce hepsinin yaşamış olduğu il Elazığ'dır. Sinemilliler Elazığ'dan farklı bölgelerde göç etmişlerdir. Tüm Sinemilliler mürşit olarak Ağuiçen ocağına bağlı Koca Seyit kolundan gelen dedeler ve aileleri Elazığ merkeze bağlı Sün köyünde yaşamaktadırlar. Erzincan'ın Kemah ilçesine bağlı Beşikli ve Sürek, Elazığ merkeze bağlı Pirinççi, Malatya Darende ilçesine bağlı Yeniköy'de yaşayan Sinemilliler Kahramanmaraş Elbistan'ın Gücük ve Kantarma köyleri ile Adıyaman Çelikhan'a bağlı Bulam köyüne göçmüşlerdir.

Sinemilli aşiretine bağlı aileler, çoğunlukla Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde yaşamaktadırlar. Çeşitli nedenlerden dolayı her toplulukta görülen göç ve diapora olgusu bu ailelerde de görülmektedir. Elbistan ve Pazarcık'ta ikametgâh eden Sinemilliler, genel olarak büyük metropollere gitmişlerdir.

Boğaziçi Üniversitesi folklor kulübü, Sinemilli Ocağı ile ilgili olarak yaptığı araştırmalarda Elbistan ve Pazarcık ilçelerinden Gaziantep'e göçen aileler arasında, Pazarcık Saray köyünden aşiret reisliği yapan Sinemilli Ocağının Azizler koluna mensup ailelerin olduğunu saptamışlardır. Sinemilli Aşireti, başta Kanada olmak üzere Avrupa'ya ve ülke dışına oldukça fazla göç vermiştir. Bu göçlerin en büyük sebebinin ise siyasi faktörlerden dolayı olduğu düşünülmektedir. (<http://sinemilli.org/sinemilli-asireti>).

4.1.4. Sinemilli Ocağı'nın Türkiye ve Durulova Nahiyesi'ndeki Yayılım Alanı

Sinemilli Aşireti'nin Kahramanmaraş dışında ki göç ettikleri ülke sınırları içerisindeki başlıca bölgeler, Malatya, Adıyaman ve Kayseridir. (bkz.Tablo No:2). Malatya, Adıyaman ve Kayseri dışında Erzincan, Sivas ilçelerinden Yıldızeli, Şarkışla, Çetinkaya, Ardahan Damal ve Gaziantep Kilis'tir. Bu iller dışında Kahramanmaraş ve Adıyaman'da yaşayan "Alhaslar", Malatya Arguvan ilçesine bağlı "Atma Aşireti" ve Akçadağ'a bağlı "Meskün" Kürecik aşiretidir. Sinemilli aşireti bir Kürt aşireti olarak bilinse de göç etkisiyle yaşadıkları ve kaynaştıkları topluluklardan dolayı hem Türkçe hem de Kürtçe'yi ana dil olarak görmektedirler. Sadece Erzincan'a göçmüş olan aileler Kürtçe bilmemektedir. Yaşamış oldukları kültürler ve göçler, bu ocağın bugünkü yapılanmasını etkilemiştir. Özellikle Kahramanmaraş'tan fazla göç vermesinin en büyük sebebi olarak 1978 yılında meydana gelen Maraş Olaylarının¹ önemli etkisi olduğu söylenmektedir.

Yapılan araştırmalar Sinemilli'nin hem dede soylu bir Alevî Pir-dede Ocağı hem de aşiret ismi olduğunu, bu ocak soyunun 5. İmam Muhammed Bakır'a dayandırıldığı, Mürşidinin Ağuçan ve 4. İmam Zeynel Abidin'e dayandırıldığı bilinir ve Elbistan'da Kantarma Köyü, Sinemilli Ocağı'nın merkezlerindendir. (<http://sinemilli.org/sinemilli-asireti>).

Elbistan Kantarma köyünden Erdoğan (41), (İbrahim Erdoğan, 15.11.2016) Sinemilli oğullarının dört kardeş olduklarını ve isimlerinin Kalender, Aziz, Nadar ve Haydar olduğunu söylemektedir. Zamanla bu kardeşler, farklı bölgelere göç etmiştir. Bu ocağın mürşidi "Ağuçan" ocağıdır. Ağuçan ocağına bağlı olan talipler ise en fazla

¹ 1978 yılında Kahramanmaraş'ta yaşanan ve Alevilere yönelik olan bu olaylar da yaklaşık 100'den fazla insan hayatını kaybetmiştir.

Kahramanmaraş; Elbistan ve Pazarcık ilçelerinde ve Malatya’da yaşamaktadırlar. Erdoğan, Kahramanmaraş ve Malatya dışında Erzincan, Elazığ, Gümüşhane ve Kayseri’de de Sinemilli aşiretine bağlı Alevi topluluklarının yaşadığını ifade etmektedir. (Erdoğan, yüz yüze mülakat, 15/11/2016).

Malatya İli ve Akçadağ İlçesinde ki çoğu Alevi Köyü’nün Sinemilli Ocağı’na bağlı olduğu bilinmektedir. Yine Erdoğan (41), Sinemilli oğullarının dört kardeş olduklarını ve isimlerinin Kalender, Aziz, Nadar ve Haydar olduğunu söylemektedir. Zamanla bu kardeşler farklı bölgelere göç etmiştir. Bu ocağın mürşidi “Ağuçan” ocağıdır. Ağuçan ocağına bağlı olan talipler ise en fazla Kahramanmaraş; Elbistan ve Pazarcık ilçelerinde ve Malatya’ da yaşamaktadırlar. Erdoğan, Kahramanmaraş ve Malatya dışında Erzincan, Elazığ, Gümüşhane ve Kayseri’de de Sinemilli aşiretine bağlı insanların yaşadığını ifade etmektedir. (İbrahim Erdoğan, yüz yüze mülakat, 15/11/2016).

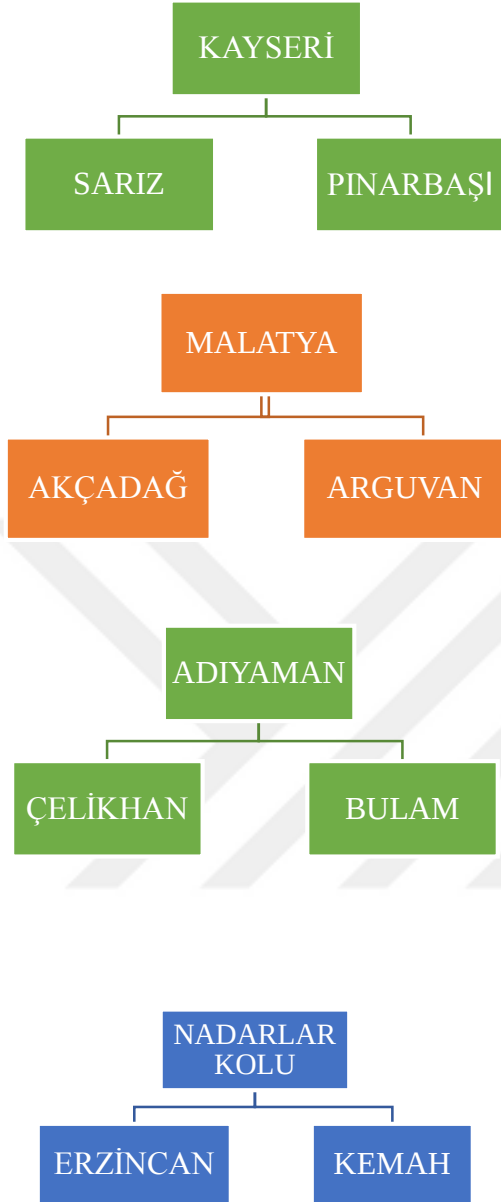
Ağuichen (Mürşit Ocağı)

Bütün Sinemilli Aşireti’nin mürşit olarak tanıdığı Ağuiçen Ocağı’na bağlı Koca Seyit kolundan gelen dedeler Elazığ’a bağlı Sün köyündendir. Daha sonra:

- Erzincan Kemah’a bağlı Beşikli ve Sürek köyüne,
- Elazığ ‘bağlı Pirinçci köyüne,
- Malatya Darende’ye bağlı Yeniköy,
- Kahramanmaraş/ Elbistan (Kantarma ve Güçük),
- Adıyaman Bulam’ a göçmüşlerdir.

Bu bölgelerde yaşadktan sonra, çeşitli sebeplerden dolayı yurtiçi ve yurtdışında farklı yerlerde yaşamaya başlamışlardır.

Tablo 4.1. Sinemilli Ocağı Kahramanmaraş Dışındaki Yayılım Alanı

Hazırlayan: Tuğba Haran Alkan

4.1.5. Sinemilli Ocaklarında ve Durulova Bölgesi’nde İnanç Müziği Türleri ve Üslupsal Özellikleri

Durulova inanç müziğinde, bağlı oldukları Sinemilli ocağının etkileri görülmektedir. Coğrafik konum olarak birbirlerine yakın olan Elbistan/Kürecik inanç müziği oluşumunda da benzerlikler göstermektedir. Sinemilli aşiretinin Kahramanmaraş dışında ki yayılım alanı, aşağıda ki tablo da gösterilmiştir.

Şekil 4.1. Sinemil Aşireti Elbistan dışındaki, dağılım ve yayılım alanları. Hazırlayan: Tuğba Haran Alkan.

4.1.6. Durulova’da Cem Ritüeli ve Türleri

4.1.6.1. Cem ve 12 Hizmetin Tanımı

Cem, “Arapça, bir tasavvuf terimi olarak toplanma birleşme” olarak tanımlanır (Say, 2002: 99). Erol’a göre Alevi toplulukları, geçmişte günümüze sosyal, politik ve coğrafik olarak aykırılaştırılmışlardır. Bu dinsel ve kültürel olarak toplum içerisinde yerini bulma ve kendini ifade etmede toplumun diğer kesimine göre kendilerini ayırmışlardır. Her örgütlenme biçiminde olduğu gibi Alevi topluluklarında da

kendilerini yönetecek, liderleri olabilecek kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu lider, kişi belli bir soydan gelen “dedeler” olmuştur. Cem ritüelleri, Alevi toplulukları için toplumsal sürecin en önemli olgusu olmuştur. Aleviler için yargının, eğitimin, toplumsal ilişki düzeninin ve toplumun ruhani problemlerinin çözüm mekanizması olarak işlev görmüştür (Erol, 2009: 138).

Cem ritüeli, Alevi toplulukları için en önemli hizmetlerdendir. Cem ritüelinin uygulayıcıları pir, rehber, mürşit, talip, ikrar ve imandır. Cem meydanları küskün, dargın, kırgın ve haksızların yeri değildir. Rızalık alınmadan ceme başlanmamaktadır. Allah, “Kul hakkı ile huzuruma gelmeyin.” demiştir. Alevi topluluklarının inancına göre: “Ölmeden önce nefsi envaresini öldürür. Ritüeldeki insanlar Hak huzurundan birbirlerinden rızalık alırlar. Rızalık alınmadan, küs olanlar barışmadan ve birbirlerinden özür dilemeden ceme başlanmaz (Karakaş, 2003:1).

Cem içerisinde icra edilen ritüeller on iki hizmet etrafında yapılmaktadır. Bu on iki hizmet şu şekilde açıklanmıştır:

1. **Dede:** Ceme liderlik eden ve yöneten kişidir. Her isteyen dede olamaz. Dede olabilmek için Ehlibeyt soyundan olması gerekmektedir. Pirleri ise Muhammed Mustafa’dır.
2. **Rehber:** Genellikle köy de yaşayan insanlar tarafından seçilen ve öncülük yaptığı topluluğa rehberlik yapan kişidir. Ceme başlamadan önce ceme katılacakların hazırlığını yapar. Bu kişinin ocaktan olması ve yetişmesi şart değildir. Bu kişiler talip olanlara yolu, erkânı öğreten kişilerdir. Rehberler pirler ve dedeler adına konuşabilmektedir. Pirleri ise İmam Ali’dır.
3. **Gözcü:** Cem ritüeli sırasında cem yapılacak yerin düzenini sağlayan, ceme katılmak isteyen kişileri dedeye söyleyen kişidir. Piri ise İmam Hasan ve Karaca Ahmet’tir.
4. **Çerağcı:** Cem evinin veya cem ritüelinin aydınlatılmasını ve simgesel olarak çerağın yakılmasını sağlayan, bunu sürdüren kişidir. Piri ise Câbir-ül Ensâr’dır.
5. **Zâkir (Âşık):** Cem ritüelinin gerçekleşmesinde önemli bir görevi olan kişilerdir. İbadet sırasında canları nefesiyle aşka getirebilen kişilerdir. Zakirler genellikle düvaz ve deyiş okurlar. Pirleri ise İmam Cafer ve Abdul Samed’dır.
6. **Ferraş, Carıcı (Süpürgeci):** Cem evinin temizliğinden sorumlu olan kişidir. Cem ritüeli sırasında ise carı hizmetini icra eder. Piri, Seyyid-i Ferrâş’tır.
7. **İbrikçi:** Ceme katılmış erenlerin, biat ve ikrarlarının yenilenmesinde, cem ve gönül abdestinin alınmasını sağlayan görevlidir. İbrikçiler Tarikat abdestini aldırır. Tarikat abdesti sırasında saka ise suyu dağıtır. Piri, Selman-ı Pak’tır.

8. **Kurbancı ve Sofracı:** Cem hizmetlerinde lokma olarak getirilmiş kurbanın sahibine kurbancı denmektedir. Kurbancı kişiye yardım eden ve lokmayı birlikte dağıtıp ve sofranın kurulmasını sağlayan kişiye ise sofracı denmektedir. Kurban sahibi olan kurbancının piri, Halil İbrâhim Peygamber ve Kırklar Ceminde Mahmut'el-Ensari'dir. Sofracının Piri ise Gülâm-ı Kamber'dir.
9. **Peyik (Haberci):** Ceme başlamadan önce cem için hazır bulunan canları ceme davet eden kişidir. Dedenin emri ve isteği üzerine bilgileri iletmekle görevlidir. Piri ise Cebrail Aleyhisselam'dır.
10. **Aşçı (Yemekçi):** Meydana kurulacak olan sofrada verilecek kurbanı pişirmekle görevli olan kişidir. Piri ise Fatıma'ül-Zehra ve Kamber'dir.
11. **Bekçi:** Cem hizmeti sırasında dışarıdan gelebilecek bir olayı durdurmakla görevli kişidir. Cem ritüeli başladıktan sonra içeriye girmek isteyenler varsa, dedeye iletilmesi için gözcüye haber vermekle de yükümlüdür. Kısacası cem hizmetinin güvenliğinden sorumlu olan kişidir. Piri ise Mikâil'dir.
12. **Saki:** Cem de ki son ve on ikinci hizmet olan Saki Kerbelâ'da bir yudum su verilmeden şehit edilenler için elinde tası ile cem erenlerine birer yudum su veren kişidir. Kırklar Meclisinde ise sakilik görevini icra etmiştir. Sakinin Piri ise İmam Hüseyin'dir (Özdemir, 2014:4) .

4.1.6.2. Durulova'da Cem Ritüeli

Günümüzde cem ritüelleri, artık geçmişteki gibi evlerde, damlarda değil bu ibadet için özel olarak tasarlanan Cem Evleri'nde yapılmaktadır. Durulova'da da aynı biçimde Cem Ritüeli artık evlerde olmamaktadır. Kürecik merkezde ki bütün Alevi aileler çeşitli etkinliklerinde bu cem evini kullanmaktadırlar. Köylerdeki cenazelerini de Kürecikte'ki Cem Evine getirmektedirler. Bölge nüfusu her ne kadar göç ve diaspora hareketlerinden dolayı dışarı göç verilmiş olsa da, 2005 Tarihinde yaptırılan bu cem evi, yöre halkının inançsal-etnik kimliğin sıkı sıkıya bağlı olduğunun göstergesidir (bkz. Fotoğraf No: 3).

Resim 4.1. Kürecik Cem Evi. (Köylülerin ortaklaşa yaptırdıkları, Cem Evi'nin dışarıdan görünümü.) Fotoğraf: Tuğba Haran Alkan, Tarih: 25 Kasım 2017.

Resim 4.2. Kürecik Cem Evi iç kısmından bir görüntü. Fotoğraf, Tuğba Haran Alkan, Tarih: 25 Kasım 2017.

Durulova’da özellikle yörede yaşayan yaşlılar, Cem ritüelinin geçmişte Onlar için olmazsa olmaz bir gelenek olduğunu ifade etmektedirler. Günümüzde artık çok fazla yapılmadığı görmekteyiz. Alevilikte, dedelik kurumu önemli bir unsurdur. Dedelik kurumu inanç boyutuyla sınırlı değildir. Dede, Alevilerin inanç ve ibadetlerini yerine getirmelerini sağlarken, insanlar arasında ki sosyal ilişkileri de düzenler. Bu yüzden halk, Alevi dedelerine bu yönden de çok saygı duymaktadır.

Durulova’da eskiden cemlerin gizli yapıldığını ve sözlü kültürle nesilden nesle aktarıldığı vurgulanmaktadır. Ritüellerinin sadece müzik ve dans kısmından bahsedilmesi, bu topluluğu büyük oranda rahatsız etmektedir. Çünkü bu müzik ve dansın derin tarihsel/kültürel bağlamları bulunmaktadır.

Alevi topluluklarının cem ritüeli sırasında müzik yaptıklarını inkâr etmemeleri nedeniyle, “deyiş” ve “düvaz” gibi dans içermeyen “cem içi” müzikal türleri anıştırmaları durumu kısmen geçerlidir; fakat ritüel içinde dans edilmesi amacıyla seslendirilen “semah”lar için tam bir anıştırılma durumu söz konusudur. Semah dini bir

amaca öncülük etmesine rağmen müzik eşliğinde fiziksel hareketler yardımıyla, belli bir ritmik yapıda olmasından dolayı dans gibi gözükmektedir. Aleviler semahın dans gibi görülmesine tepki gösterirler (Mustan Dönmez, 2008: 72). Çünkü Alevi topluluklarında semah, inanç müziğinin ayrılmaz bir ögesidir.

Sinemilli Ocağı'nın Durulovalı talipleri, Hasan Sinemillioğlu'na bağlıdır. Sinemillioğulları Horasan'dan gelmektedirler. Babaları Sultan Sinan Sinemillioğlu'nun dört çocuğu vardır. Kalender, Aziz, Nadar, Haydar Sinemillioğlu'dur. Kalender Sinemillioğlu Elbistan/Kantarma koludur. Kürecik ve Durulova da bu kola bağlıdır. Pirleri ise Hasan Sinemillioğludur. Mürşitleri Avuçan Ocağıdır (ağu içen/zehir içen anlamında).

Durulova'daki göçlerin etkisi, 1960'larda azımsanamayacak kadar büyük ölçüde yöreyi etkilemiştir. Tüm Türkiye'de görüldüğü gibi Alevi topluluklarındaki göç olgusu, yaşamış oldukları coğrafyayı etkilemiştir. Alevi topluluklarının sürekli gelişen ve değişen ülke şartları ve göç olgusunun yaşanmasından dolayı bir dönüşüm hareketi içerisinde olduğu bilinmektedir. Bu dönüşümün en etkilisi ise 20 yüzyılın sonlarında başlamıştır. Şehirleşmenin olması, insanların çeşitli sebeplerden dolayı kırsalı terk etmeleri, geleneksel Alevi yapılanmasını zora sokmuştur. Bağlı bulundukları ocaklar ve kendilerine öncülük eden dedeler daha çok kırsalda yaşamaktadırlar (Shankland, 2003; Yaman, 2006; Dressler, 2008).

Kürecik yöresinde her köyün dedesi farklıdır. Yöreye cem için zamanında gelen dedelerin bazıları şunlardır;

-İbrahim Dede

-Tacım Dede

-Mamo Dede

-Şeyho Dede

-Rıza dede

-Abuzer Dede

-Hasan Dede

Kürecik Cem evini gezdiren ve yönetim faaliyetlerinde bulunan eski Kepez köyü muhtarı Hıdır Turan (52) cem evinde artık cemin olmadığını, köylerde de eskiden yapılan cemlerin olmadığını ifade etmektedir. Bunun sebebini ise eskiden Kürecik’te siyasi baskıların fazla olduğunu ve Alevi topluluklarının ibadetlerini gizlice yaptığını fakat artık siyasi baskıların olmadığını ve çok fazla göçün yaşandığı bir toplum olduğu için dedelerin artık köylere gelmediğini ifade etmektedir. Dedelerin köylere gelmemesini ise halkın talebinin bu yönde olduğunu sözlerine eklemektedir. (Hıdır Turan, yüz yüze mülakat, 25/11/2017).

Durulova yöresinde de Cem ritüeli artık eskisi gibi yapılmamaktadır. Kürecik’teki Cem Evi’ni cenaze ve kültürel faaliyetler amaçlı kullanmaktadırlar. Cemlerin artık yapılmamasının sebebi olarak, bölgenin jeopolitik konumu, siyasi yönelimi, aşırı göç ve diasporal hareketliliğin fazla olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

4.1.7. Deyişler ve Üslupsal Özellikleri

Alevi ibadetlerinin en başında gelen şiirsel ve müziksel formu olan deyişler sözlükte geçen etimolojik anlamı olarak, “deme, söyleme işi”, uygulama olarak da, “Alevi-Bektaşilerce yüksek anlamlı koşuk” ve “Semahla birlikte yalnızca bağlama eşliğinde ağır tempoda söylenen bir tür beste” anlamına gelmektedir (Yöre, 2011: 222). Alevi kültüründe deyişlere çok önem verilmektedir. Deyişler, Aleviliğin dinlenen sözleri ve dünya algılarının birer yansıması olmuştur. Alevi inanç sisteminin temelini oluşturmaktadır.

Deyişlerin en önemli müziksel özelliği ise, bir motifin en az şekilde ifade edilebilecek, küçük değişikliklerle tekrarlarından oluşmasıdır. Deyişlerin sözlü ve sözsüz, yani enstrümantal kısımlarında yapılan motifsel değişim, herkes tarafından alışılmış şekilde icra edilebileceği gibi ozanların kendilerine özgü yaptığı doğaçlamalar ile de yapılır (Yöre, 2011: 222).

Durulova bölgesinde yöre halkı çok fazla göç ettiği ve yerleşik bir düzende ekip biçemedikleri için inanç müziklerine ilişkin bir Arguvan ilçesi gibi bölgesel bir tavır oluşturmak yerine, civar illerdeki kendi aşiret ve ocaklarıyla bağlantılı müzik ürünlerini daha fazla kullanmaktadırlar.

Ataları yıllar önce Erzincan'ın Birestik köyünden Elbistan/ Kantarmaya gelen, nüfusta 1932 doğumlu olarak görünen Abuzer Erdoğan, Koca Seyit aşiretindendir; Sinemilli Ocağının talip ve rehberidir. Abuzer Erdoğan'ın Elbistan/ Kantarma'da okuduğu deyişler, Durulova bölgesinde okunan deyişlerle aynıdır. Aşağıda sıralanan bu deyişler şu şekildedir:

1. Deyiş:

Okunan birinci deyiş “On İki Hizmet Deyişi”dir. On İki Hizmet Deyişi, Alevi-Bektaşî kültüründe önemli deyişlerden biridir. Alevilikte sayı mistisizmi olduğundan bütün kültürlerde on iki sayısı önemlidir. 12 imam, 12 havari, 12 burç yılın 12 ayı gibi. Yine aynı şekilde Alevilikte 12 İmamlarında sayısı da On İkidir.

On İki Hizmet Deyişi, tüm Alevi Cemlerinde vardır. Durulova bölgesinde de vardır. Talip ve rehberleri olan Abuzer Erdoğan'ın oğlu İbrahim Erdoğan (41)ile yapılan görüşmede; 1960'larda Durulova'ya Hasan Dede'nin cem ritüeli için gittiğini ifade etmektedir. Hasan Sinemillioğlu'nun Durulova'ya yılda bir defa kış ayında geldiğini, köylü bir kişinin evinde kaldığını ve prensip gereği ev halkının rızasını almadan gerçekleştirmediğini söylemektedir. Şubat ayının ikinci haftası Hızır ayıdır. Genellikle dedenin Hızır ayında cem ritüelini gerçekleştirdiğini ifade etmektedir. Herkes Cem için hazırlanır, en güzel kıyafetini giyer, kurbanını hazırlar ve musahibiyle birlikte hazırlanır. Cemde Talip, Rehber, Pir ve Mürşit hazır bulunur. Rehber, talibin boynuna urgan takar ve der ki ; “Ey cemaat, bu canlar, Hak Muhammed, Ali yoluna girmek ister, siz bunlardan razı mısınız? “ Sorgu sualleri yapılır, şikâyetçi varsa müşkül olur. Ve ceme başlanır. Önce Ali'm geldi kazaya baş koyalım, secdeye duası verilir. 12 hizmet sahipleri meydana çağrılır. Bir nefes ve saz eşliğinde Cem'e başlanır. (İbrahim Erdoğan, yüz yüze mülakat, 15/11/2016).

Bu Deyişin Anadolu'daki Alevi toplulukların hepsinde görülmesinden dolayı, “On İki Hizmet Deyişi” yöresel değil, inançsal ve kültürel ve Durulova bölgesinde de uygulanır.

Bkz. Nota Örneği 1: On İki Hizmet Deyişi.

ON İKİ HİZMET DEYİŞİ

Şah İsmail (Hatayî)

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN

Tarih: 18.03.2019

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of seven staves of music. The lyrics are written below the notes, with some words split across lines. The score includes repeat signs and a final double bar line.

7
14
21
28
35
42

Haktan bi ze na me
gel di pirim sa na ha ber ol_ sun
şaktan bi ze na me gel_ di Reh ber sa na
ha ber ol_ sun reh ber sa na ha ber ol su n

Hak kuluna nazar eyle,
Dört kalıptan adem dizer,
Kalles gelmiş Cemi bozar,
Gözcü sana haber olsun.

Mümini çektiler dara,
Münkiri sürerler nara,
Hizmet verildi Selman'a
Süpürgeciye haber olsun.

Bu yola giden hacılar,
Kırklar güruhu Naciler,
Cem kilidi kapıcılar,
Kapıcıya haber olsun.

Gelin gidelim tarikata,
Kulak verin marifete,
Talip girmiş hakikate,
Tarıkçıya haber olsun.

Mümin yolun yakın ister,
Münkirlerden sakın ister,
Delil yanmaz yağın ister,
Çerağçıya haber olsun.

Bu yola giden hacılar,
Kırklar güruh-u Naciler,
Müminler Müslüm hacılar,
Peyik sana haber olsun.

Mümini çekti meydana,
Münkiri sürdü zindana,
Tekbir verildi kurbana,
Kurbancıya haber olsun.

Mümin Müslüm niyaz ile,
Zakir sana haber olsun.
Şah Hatay'ım varı geldi,
Varı geldi yarı geçti.

Şah Hatayi' ait bu Deyiş Uşşak makam dizisinde yazılmış olup, 2/4'lük Nim Sofyan usulünde yazılmıştır. Karar sesi la (dügâh) perdesi olup, güçlü sesi ise re (neva) perdesi olan bu eser çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir.

Abuzer Erdoğan ve oğlu İbrahim Erdoğan (41) ile yapılan görüşmede On İki Hizmet Deyişi dışında ki deyişleri sadece Elbistan/Kantarma bölgesinde okunan ve kendi bölgelerine özel ayetler diye nitelendirdiği deyişler mevcuttur. Ayet olarak adlandırılmasının sebebini sorduğumuzda ise bizim için Cem için kullanılan deyişlere ayet dediklerini ifade etmektedirler. . (İbrahim Erdoğan, yüz yüze mülakat, 15/11/2016).

Bu deyişler şunlardır:

Bkz. Nota Örneği 2: Düvezdah İmam Okununca.

DÜVAZDEH İMAM OKUNUNCA

Kaynak Kişi: İbrahim ERDOĞAN
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20/05/2019

Düvaz deh imam o ku nun ca düvaz de imam o ku nun ca
iki gö nül bir o lun ca i ki gö nül bir o lun ca

ku lak ve rip din le me li şah şah şah şah
kı la vu zu ney le me li şah şah şah şah

İki gönül bir oturur,
Hazıra selam götürür,
İrrehber erken getirir,
Ona niyaz eylemeli.

Niyaz getir delil haktan,
Şu mahlukun işi bötan,
Korkmaz mısın? Ulu Allah'tan,
Sözü doğru söylemeli.

Doğru sözü söylemeli,
Aşk deryasını boylamalı,
Ver bir iyilik eylemeli,
Kötülüğü neylemeli.

Kötü söz kötünden çıkar,
Aramızdan ırmak akar,
Teslim abdal delil yakar,
Ona niyaz edilmeli.

Bu deyiş Uşşak makam dizisinde ve inici-çıkıcı bir seyir gösteren bu türkü 4/4'lük Sofyan usulünde yazılmıştır.

Bkz. Nota Örneği 3: On İki İmam Aşkına.

ON İKİ İMAM AŞKINA

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/ Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Evve la baş ta Mu ham me de sa la vat e la A li sey yi

4 di ne Muhammed Du ra lım on iki im am aşkına

7 Du ra lım on iki i mam aş kın na A lim ye zit le ri kır dı

10 tığ i le i mam aşkına

13

Kıralım on iki imam aşkına,
Evliyalar belli belli yurdumdan,
Dünü günü yürek yonar yurdumdan,
Hasan Hüseyin'e olan derdimden.
Çekelim on iki imam aşkına,
Kayseri'den bir el çaldı kafaya,
Möhri zenginleri sürdü mefaya,
Zeynep Abidin'e olan cefaya,
Çekelim on iki imam aşkına.

Taki naki med eylerim dilimden,
Hasanül askeri önemi canımdan.
Mehti gelecek dünkü yolundan,
Duralım on iki imam aşkına.

Aşıklar da der ki, bu haktan bize,
Şah on iki imam bakırdan biçti kıza,
İmam Cafer kapı açmıştır bize,
Girelim on iki imam aşkına.
Musai Kazım şu alemin doludur,
İmam-ı Rıza hakkın özge kuludur.
Tastik gerçek aşıkların yoludur,
Sürelim on iki imam aşkına.

Şah hata-i on iki imam müsaip,
Gerçek âşık olan can başa kayıp.
Medet Mürvet deyip yüz yere koyup,
Koyalım on iki imam aşkına.

On İki İmam Aşkına, Segâh makam dizisinde yazılmış olup, Segâh makamının karakteristik özelliklerinden olan çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. 4/4'lük Sofyan ritminde yazılmıştır.

Bkz. Nota Örneği 4: Okununca İllallah.

OKUNUNCA İLLALLAH

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Yedi ceddin yarlıganmış,
Okununca illallah.
Baş yastığa düşünce,
Gelir iman üstüne,
Şeytan ona kar eylemez.

Okununca illallah.
Burda olur arabatlar,
Orda olur heybetler,
Cehennem kapısın kitler,
Okununca illallah.

Dört kitabı okumuşum,
Ayetbe ayet, harfbe harf,
Cümlesi de ela imiş,
Okununca illallah.

Şah hatayım hepsine,
İndik hakkın tapusuna,
Sekiz uçmak yapısına,
Yapmışlardır illallah.

Okununca İllallah adlı deyiş Segâh makam dizsinde olup, makamın karakteristik özelliği olan çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Türkü 4/4'lük Sofyan ritminde yazılmıştır.

Bkz. Nota Örneği 5: Evvel Kırkların Ceminde.

EVEL KIRKLARIN CEMİNDE

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Ev vel kırk la rın cemin de La ilahe illah lah

Eren ler mey da nın da la ilahe il lal lah

El çaldılar desti kefa,
Dediler ki cana esfa,
Eriş Muhammed Mustafa,
La ilahe illallah.

İmam Hasan meydanın da,
Şah Hüseyin irfanında,
İmam Zeynel zindanında,
La ilahe illallah.

Muhammed bakırın nuru,
İmam Cafer'in erkamı,
Yetiş keremler karı,
La ilahe illallah.

Musa-i Kazım şakır,
Daim işim hakka şükür,
İmam Rıza bunu okur,
La ilahe illallah.

Taki nakinin denginden,
Hasanül askeri renginden,
Mehti resulün cenginden,
La ilahe illallah.

Kalmadı imamların derdi,
Aşk muhabbete verdi,
Şah hatayı Ali'nin verdi
La ilahe illallah.

Uşşak makam dizisinde olan bu deyiş inici-çıkıcı bir seyir yapısı göstermektedir.
4/4'lük Sofyan usulünde yazılmıştır.

Bkz. Nota Örneği 6: Şah-ı Merdandır Ali.

ŞAH-I MERDANDIR ALİ

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Zul ca na şah şah zu var şah ı mer dan dır A li

Mu ham me din doğ ru ya ri Şah ı mer dan dır A li

Şah i mer dan ş i ir yaz dan Müş te ba sın ya A li_

Müş te ba sın ya A li_ şah şah şah şah

Takdir Allah'ın takdiri,
Nuhdur Ahmet'in veziri,
Her sefilin desteği,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Hey hudan keremler kanı,
Sensin cihanın madeni,
Mustafa'nın pehlivanı,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Hakikat bağrına dalan,
Aşk yolun da aslandır,
Muhammed'den hatem olan
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Yedi kat kuyuya inen,
İfrid ile dava kılan,
Kesik başı kurtaran şah,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

İmamların tamamı şah,
Şehitlerin makamı şah,
Her sefilin imamı şah,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Şah hatayı genci mahrum,
Bülbülüm güldür meddahım,
Yerde gökte padişahım,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Hüseyini makam dizisinde olan bu deyiş inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Usul bakımından 4/4'lük Sofyan usulü görölmektedir.

Bkz. Nota Örneği 7: Ya Muhammed Mustafa.

YA MUHAMMED MUSTAFA

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Ge be ri fah ri ci han kıl le gahım dır Mus ta fa

Ale min gü zeli sen sin Ya Mu ham med Mus ta fa

Şah Mu ham med Mus ta fa şah şah şah şah

Bak şu kalbi havarise,
Neler söylemiş hakkında,
Okudum Kuran hakkı için,
İftiradır Mustafa.

Halil'in köyüne vardım,
Hacılar da bayram eder,
Kabeye kurban dilersen,
İşte canım Mustafa.

Ben ölünce vasiyet budur,
Varın söyleyin katiplere,
Yazsınlar Sinan başına,
Ahu zarı Mustafa.

Yüz yirmi dört bin peygamber uyana,
Uyanasın serbe ser,
İmmetine karşı kıl şefat,
Derde derman Mustafa.

Çıkıcı bir makam seyir özelliğine sahip Uşşak makam dizisinde olan bu Deyiş 4/4'lük Sofyan usulünde yazılmıştır.

4.1.8. Semahlar ve Üslupsal Özellikleri:

Semah, Aleviliğin önemli inanç-kültür unsurlarındandır. Kadın erkeğin birlikte yaptığı, söz ve müzik eşliğinde yapılan bir olgudur. Semah, Alevi inanç ritüeli olan cem içinde yapılan, deyişler eşliğinde ve insan yaratılışının işlendiği kırklar söylencesini betimleyen folklorik nitelikli bir dandır (Mustan Dönmez, 2013: 76).

Yine Mustan Dönme Kırklar söylencesini Alevilikte Kırklar Meclisi ve bu meclisin oluşturduğu Kırklar cemi (Kırklar toplantısı), Tanrı'yla arasındaki perdeyi kaldırmış, Tanrı katı olan arş-ı âleme çıkmış, Tanrı'yla bir olmuş insanları ifade eden bir söylence olduğunu ifade etmektedir (Mustan Dönmez, 2011: 194).

Resim 4. 3. Elbistan Kantarma'da bir Cem Ritüeli. Fotoğraf, İbrahim Erdoğan, Tarih: 2016

Durulova'da semah olarak “Kırat”, “Kırklar” ve “Maraş Nurhak Semahı” yapılmaktadır. Bu da bize coğrafik açıdan yakın yörelerin kültürel olarak da birbirlerinden etkilenmiş olduğunu göstermektedir. Bölgeye artık Sinemilli Ocağının talip ve rehberleri olan Abuzer Erdoğan ve oğlu İbrahim Erdoğan gitmektedir. İbrahim Erdoğan ile yapılan görüşmelerde Durulova halkının cem talebi olmadığı için sadece

cenazelerine katıldığını ifade etmektedir. (Erdoğan, telefonla görüşme, 15.11. 2016). (bkz. EKLER. 2, Fotoğraf No: 6).

Resim 4. 4. Sinemilli Ocağı talibi ve rehberi olan Abuzer Erdoğan. 2016 tarihinde Elbistan’da Cem Ritüeli. Fotoğraf, İbrahim Erdoğan, Tarih: 2016

Kırat Semahı:

Kırat Semah’ı, Malatya Bölgesinde genel olarak Arapgir ve Arguvan bölgelerinde de okunan semah türüdür. İlçeler arası yöresel benzerliklerin bu bölge de etkin olduğunu görmekteyiz. Bkz. Nota Örneği 8: Kırat Semahı.

KIRAT (SEMAH)

derleyen : İst. Rd. THM Şb. Md.

kaynak : ali kızıltağ

nota : nida tüfekçi

yöre : sivas-divrik

SÜRESİ : $\frac{1}{2}$ = 48

türkü sitesi türkü sitesi

turkuler.com

türkü sitesi türkü sitesi

turkuler.com

KI RAT BU DAĞ LA RI AŞ MA LI BU GÜN

DÖS TU NEL LE RI NE ÖM RÜM ÖM RÜM

ÖM RÜ M ÖM RÜ M ÖM RÜM ÖM RÜ MÖM RÜM

DÖS TU NEL LE RI NE DÜŞ ME LI BU GÜN

2. sayfa

VA RAM DOS TE LI NE BİR SU AL E DEM ...

YA Rİ NEN DEV RA NİM M SOH BE TİM BU GÜN ...

YA R NEN DEV RA NİM M SOH BE TİM BU GÜN

A ÇIL SIN LÂ LE LER A ÇIL SIN ÇÜ L LER

GÜL LE RİN DA LI N DA Ö M RÜ M ÖM RÜ M.

ÖM RÜ M ÖM RÜ M ÖM RUM. ÖM RUM ÖM RUM

GÜL LE RİN DA LIN DA ÖT SUN BU L BÜ LER

HE LE NEN Nİ NEN Nİ DE DOST NEN N NEN Nİ

NEN Nİ NEN Nİ NEN Nİ GÜL NEN Nİ NEN Nİ

SU ÇUR BE Tİ CA DE DEN ON MA SIN

3. sayfa

AY DOĞ SU NÜS TÜ NE Ö M RÜ M Ö M RÜ M

Ö M RÜ M Ö M RÜ M Ö M RÜ M Ö M RÜ M

AY DOĞ SU NÜ S TÜ NE GÜ NES DOĞ MA SIN

YUR SUN FE LE K SİL LE Sİ Nİ KALK MA Sİ NEY

HE LE NE N Nİ NEN Nİ NE N Hİ DE

DUR NEN Nİ AÇ KÖL LA RİN SE MA HEY LE DE Mİ DEV RA

NA DÖN SÜN GÜ LÜM NEN Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ

HE LE NE N Nİ DE DU REY LEN CA Hİ BÜ L BÜL CA Hİ GÜL LER

AĞ LA DIK ÇA VE RE ME DER BEN BÜLBÜ LÜM AŞK DE SE LER

DE Mİ DEV RAN Kİ LAR Ö TE R HE LE NE N Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ

4. sayfa

DOST DOST DOST DOST CAN YOL DAN DUR AY RI LAN LA REY LEN DUR

EY LEN DUR DİN LEN DUR AÇ KOL LA RIN İ Kİ TA RA

FIR CA LAN GÜ LÜM NEN Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ CA NİM NEN Nİ DE

NEN Nİ DE NEN Nİ A HÜ ZA RE LİN DEN ÇO ŞE

DEN DİL BA R HER GE LİP GEÇ Tİ ĞİN YOL LAR

AÇ LA SIN DE ME DİM Mİ FA Nİ DÜN YA

GÜL DÜR ME

A Şİ KO LAN DE Mİ DEV RAN

EY LE SİN HER DEM CA NA N AŞ KI NA

HÜ HÜ HÜ HÜ HÜ HÜ

5. sayfa

GÖ NÜL GAM SI FENO Lİ DÜN YA NİN HA Lİ

GÖS TER YOL LA

RI Mİ BEK TA SI VE Lİ HÜ HÜ

FE LEK NEN Nİ NEN Nİ NEN Nİ DOST NE N Nİ

OE ME DİM Mİ FA Nİ DÜN YA BA KÖL MAZ

E ĞER YOL CU

YU SAN YOL LAR DA DUR MA FE LEK DÖN DÜY

SE YAP TI Ğİ NA AL DAN MA KÖK GÜL MÜS DÜN

YA DA KAY GÖL SU N FE LE

6. sayfa

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_kir_at_bu_daglari_asmali_bugun_semahi.html, (12/05/2018).

Kırat Semahı, basit makamlardan olan Hüseyini makamında seyretmektedir. Karar sesi la (Dügâh) perdesi olan bu makamın güçlü sesi mi (Hüseyini) perdesidir. Makam seyir bakımından inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Bu semahın içinde yer yer bir diğer basit makam olan Karcıgar makamına geçki yaptığını görmekteyiz. Usul bakımından doğu semahlarının karakteristik bir özelliği olan “ağırlama”sından “çarh” bölümüne doğru giderek hızlanan usul değişimlerini görmekteyiz. Bu usuller 10/8 Aksak Semai usulü ile başlayıp, 9/8 Aksak ve Nim Sofyan usulü ile devam etmektedir.

Kırat Semahının vokal icra tavrının Doğu Anadolu Bölgesinde, özellikle Malatya yöresin de yoğun bir şekilde görülen Alevî Müziği kapsamındaki semahlardan çok farklı olmadığını söyleyebiliriz. Durulova’da ve Elbistan’da görülen şekli Malatya’nın özellikle Arguvan bölgesin de icra edilen semah ile bire bir aynı şekilde olduğu görülmektedir.

Kırklar Semahı:

Kırklar Meclisi Alevi inancında ki Tanrı algısını, Hz. Muhammed'in Alevi inancında ki yerini ve Hz. Ali'ye yüklenen tanrısal özellikleri bizlere göstermektedir. Kırklar Meclisi ise benzer bir şekilde Hz. Ali algısını ve evren tahayyülünü sembolleştirmektedir. Kırklar söylencesi Aleviler için önemli bir cem ritüelidir (Kuşça, 2014: 190). Bkz. Nota Örneği 9: Kırklar Semahı.

Kırklar Semahı cemlerde ki diğer semahlar arasında geçiş görevini görmektedir. Aynı zamanda Miraçlamanın içerisinde yer almaktadır. Mihraçlama Hz. Muhammed'in göğe yükseldiğini ve yükseldiği yerde Hz. Ali liderliğinde kırk kişi ile buluşup, muhabbet ortamından etkilenip, Kırklar meclisinde yer alan toplulukla birlikte semaha durmasını anlatan bir repertuar ögesidir. Dönülen bu semaha da "Kırklar Semahı" denmektedir. Kırklar semahının başında herhangi bir ezginin belirtilmemiştir. Ezginin belirtilmemiş olmasının sebebi ise mihraçlamanın bir parçası olmasından kaynaklanır. Bölümün başında mevcut olan iki kelimenin birçok kere tekrarlanması semah dönecek olan canların ayağa kalkıp meydana gelmeleri için geçen sürede kullanılmıştır. Zakirler bu tekrarları semahın başlaması için ve insanların toplanması için kullanırlar (Eroğlu, 2011:115).

GİNE DERTLİ DERTLİ İNİLİYORSUN

derleyen : nida tüfekçi
kaynak : mahmut erdal
nota : nida tüfekçi
yöre : sivas-divrik

SÜRESİ : ♩ = 152

Gİ NE DERT Lİ DERT Lİ
İNİLİYORSUN SA Rİ DUR NAM Sİ NEM
YA RA LAN DI MI HI ÇEL DEY ME DEN DE
İNİLİYORSUN SA Rİ DUR NAM
Sİ NE N YA RA LAN DI MI
YOK SA Cİ ÇER LE Rİ N PA RE LEN Dİ Mİ
PA RE LEN Dİ Mİ
YOK SA SA NA YAD DÜ ZEN Mİ
DÜZ DÜ LE R PER DE LE Rİ N

2. sayfa

TEL TE LE Dİ P ÜZ DÜ LE ... R TEL LE

Rİ Nİ SİR MA DAN Mİ SUZ DÜ LE ... R

AL Lİ DA DUR NAM TEL Lİ DE DUR NAM Sİ NEN DE YA RA

İAN Dİ Mİ YOK SA CI GE ... R

LE RİN PA RE LEN Dİ Mİ

HA YA Yİ E Yİ DE Lİ GÖ NÜL HA YA Yİ

AY DOĞ MA DAN ŞAV Kİ DUT MUŞ O YA

Yİ TÜRK MEN Kİ Zİ KA TA RET MİŞ

MA YA Yİ ÇE KİP Gİ DER BİR GÖZ LE Rİ

SÜR ME Lİ

3 . sayfa

HA YI HA _ YI ÇE Kİ Pİ Gİ DER Bİ GÖZ LE Rİ

SÜR ME Lİ

160

ÇE KİP Gİ DER BİR GÖZ LE Rİ SÜR ME Lİ

KU RU KÜ TÜK

YAN MA YIN CA TŪ TER Mİ AK GER DAN DA ÇE TE BEN LER

Bİ TER Mİ VAK Tİ GEL ME YIN CE BŪL BŪ LŌ TER Mİ

Ö TŪP Gİ DE ... R BİR GÖZ LE Rİ SÜR ME Lİ

HAY HA _ YI

HAY HA _ Yİ DE RE KE NA RIN DA YER LER HUR MA Yİ

Kİ LA VU ZE DER LER TEL Lİ DŪR NA Y. AK GÖĞ SŪ NŪS

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_gine_dertli_dertli_iniliyorsun.html, (20/03/2018).

Bu semah, Hüseyni makam dizisinde olup inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Karar perdesi la (dügâh), güçlü perdesi ise mi (Hüseyni) perdesidir. Usul yapısı bakımından temel usul olarak 9/8' lik Evfer usulü kullanılsa da yer yer 8/8'lik müsemmen usulü ve 2/4' lük Nim Sofyan usulü kullanılmıştır.

Kırklar Semahı, yörenin en önemli ve özgün semahlarından biridir. Kürecik’te önemsenen semahların başında gelmektedir. Yöreyi gerçekten yansıtan semahlardan biri olduğu düşünülmektedir.

Maras/Nurhak Semahı:

Sinemilli Ocağının yaptıkları semahlardan biri de Nurhak semahıdır. Bkz. Nota
Örneği 10: Nurhak Semahı.

NURHAK SEMAHI

Dertli Divani

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Bis mi şah All ah Alla h hü Allah hü ey val lah

6 sec de haktır A dem e sey ran gah ız ale me

11 el e le el hak ka de diler gel dik bu ale me

15 kur ban lar tıglamp gül benk çek kil di gaf let uy ku

19 sun dan uya na gel dim Dört kapı san çağı or da

23 di kil di ür yan bür yan olup mey dane geldi

27 Ev vel eşi ğine

33 saz

39

45 %

51

56 saz

61 saz

Nurhak Semahı; Uşşak makam dizisinde olup, makamın karakteristik özelliği ise çıkıcı bir seyir yapısı göstermesidir. Hızlı bir ritim yapısı olan 2/4'lük Nim Sofyan usulü deyişin başından sonuna kadar kullanılmıştır.

Nurhak Semahı, Anadolu'nun birçok yöresinde “Kurbanlar Tığlanıp Gülbenk Çekildi” diye bilinmektedir. Doğu Anadolu özellikle Maraş ve Malatya Bölgelerinde “Nurhak Semahı” olarak bilinmektedir.

Doğu Anadolu ezgileri inançsal veya inanç dışı olsun genel özellik olarak makamsal açıdan aşırı derece de zenginlik göstermeyen, sade ve düz makamların olduğu, ritmik açıdan da çok karmaşık ritimlerin olmadığı bir halk şarkısı formundadır. Bunu hem inançsal hem de inanç dışı müziği alanın da farklı örneklerle görmekteyiz. Halk danslarında da bu ezgiler yine sadedir. Fakat inanç müziğinde sözler ve ritim çok önemlidir. Ritim transa geçirdiği, coşkuyu sağladığı için, sözler de anlam yüklü sembolleri içerdiği için önemlidir.

Yörede ki semahlar Sinemilli Aşiretini etkisi görüldüğü gibi âşıklık geleneğinin etkisi de görülmektedir. Deyişler de daha çok Akçadağ'lı âşıkların etkisi görülürken semahlar da daha çok Sinemilli Aşireti'nin etkisi görülür.

4.1.9. Miraçlama ve Üslupsal Özellikleri:

Alevi topluluklarının Cem ritüellerinde icra edilen ve içeriğinde Miraç'ta Hz. Muhammet, Hz. Ali ve kırkların birlikte yaşadıkları olayları anlatan miraçlamalar, cem törenlerinin kökenini açıklayan kutsal hikâye ya da mit konumundadır. Mitler, bir olayın, bir olgunun nasıl oluştuğunu anlatır (Eliade, 2001: 28).

Bölge de okunan miraçlama şu şekildedir:

Bkz. Nota Örneği 11: Miraçlama.

MİRACLAMA

Şah Hatayi

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.03.2019

The musical score is written in 10/8 time, featuring a melody with lyrics in Turkish. The score is divided into measures, with some measures containing a repeat sign. The lyrics are as follows:

Geldi çağır dı
cebrail Hü Hak Muham
med Mus tafa ya Hak se ni miraca okur
Davete Kadir Hüdaya
Evvele emanet ki budur

MİRÂÇLAMA

Geldi çağırdı Cebrail,
Hak Muhammed Mustafa'ya,
Hak seni Miraça okur,
Davete Kadir Hüdaya.

Evvel emanet budur,
Piri rehberi tutasın,
Kadim erkana yatasın,
Tariki müstakiyime.

Muhammed sükuta vardı,
Vardı Hakkı zikreyledi,
Şimdi senden el tutayım, (Cemaat el tutuşacak)
Hak buyurdu vedduha.

Muhammed'in belin bağladı (Cemaat bel bağlayacak)
Andı ahırn Cebrail,
İki gönül bir oluver,
Hep yürüdüler dergaha.

Vardı dergah kapısına,
Gördü orda bir aslan yatar,
Aslan anda hamle kıldı,
Korktu Muhammen Mustafa.

Buyurdu Sırr-ı Kainat,
Korkma ya Habibim dedi,
Hatemi ağzına ver ki,
Arslan ister bir nişane.

Hatemi ağzına verdi,
Aslan orda oldu sakın,
Muhammed'e yol veruben,
Arslan gitti nihaneye.

Vardı Hakk'ı tavaf etti,
Evvela bunu söyledi,
Ne heybetli şirin varmış,
Hayli cevreyledi bizi.

Gördü biçare derviş,
Hemen yutmak diledi,
Ali yanımda olaydı,
Dayanırdım ol şahıma.

Gel benim sırr-ı devletlim,
Sana tabiyim ey habibim,
Eğili ben secde kıldı,
Eşiği kiblegahına.

Kudretten üç hon geldi,
Sütü elma baldan aldı,
Muhammed destini sundu,
Nuş etti fizemetullaha.

Doksan bin kelam damıştı,
İki cihan dostu dostuna,
Tevhidi armağan aldı,
Yeryüzünde ki insana.

Muhammed ayağa kalktı, (tüm cemaat ayağa kalkar)
Hep ümmetini diledi,
Ümmetine rahmet olsun, (Üç kere tekrar edilir)
Anda dedi Kibriya.

Eğili ben secde kıldı, (secde kılınacak)
Hoşkal sultanım dedi,
Kalkıp evine giderken,
Yol uğrattı kırklara. (Bu dörtlük iki kere okunacak)

Vardı kırklar makamına,
Oturuben oldu sakin, (Edeb-Erkan oturulacak)
Cümlesine secde kıldı, (secde kılınacak)
Hazreti Emrullah'a.

Muhammed sürdü yüzünü, (secde kılınacak)
Hakka teslim etti yüzünü,
Cebrail getirdi üzümü,
Hasan Hüseyin ol şaha.

Canım size kimler derler,
Şahım bize Kırklar derler,
Cümleden ulu yolumuz,
Eldedir külli varımız.

Madem size Kırklar derler,
Niçin noksandır biriniz,
Selman şeydullaha gitti,
Ondandır eksik birimiz.

Cümleten ulu yolumuz,
Eldedir külli varımız,
Birimize neşter vursan,
Bir yere akar kanımız.

Selman şeydullahtan geldi,
Hu deyip içeri girdi,
Bir üzüm tanesini koydu,
Selman'ın keşkullahına.

Kudretten bir el geldi,
Ezdi bir engür eyledi,
Hatemi parmakla gördü,
Uğradı bir müşkül hale.
(Semaha kalkılır.)

O şerbetten biri içti,
Cümlesi de oldu hayran,
Mümin müslim üryan büryan,
Hep girdiler semaha.

Cümlesi de el çırpı ben,
Dediler ki Allah Allah,
Muhammed bile girdi,
Kırklar ile Semaha.

Muhammed'im cığa geldi,
Tacı başında düştü,
Kemerî kırk pare oldu,
Hepsi sardı Kırklara.

Muhabbetler galip oldu,
Yol erkan yerini aldı,
Muhammed'e yol göründü,
Hatırları oldu sefa.

Muhammed evine gitti,
Ali Hakkı tavaf etti,
Hatemi önüne koydu,
Dedi sadaksın Ya Ali!

Evveli sen ahır sen,
Zahiri sen batın sen,
Cümle sırlar sana ayan,
Dedi Şah-ı Evliya.

Şah Hatayım vakıf oldum,
Ben bu sırrın ötesine,
Hakkı inandırmadım,
Özü çürük ervaha. (Şah Hatayi).

Şah Hatayi'e ait olan bu Miraçlama, Hüseyini makam dizisinde olup inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Karar sesi la (Dügâh) perdesi olup, güçlü sesi ise mi (Hüseyini) perdesidir. Usul bakımından 10 zamanlı usullerden, 10/8 Aksak Semai ve 10/16'lık Curcuna usulü kullanılmıştır.

4.1.10. Methiye-Mersiye ve Üslupsal Özellikleri:

Mersiye, bir ölünün ardından duyulan üzüntü ve acıyı anlatmak, ölen kişiyi övmek amacıyla kaleme alınan düzyazı ya da şiirdir. Bu müzik türü her yörede birbirine benzemekte olup methiye-mersiye repertuarı tüm Türkiye Alevilerinde son derece kısıtlı olmaktadır. Deyiş, Semah gibi varyasyonları bulunmamaktadır. Methiye ve Mersiyeler On İki İmamlar-Ehli Beyt ve Hz. Ali ve Muhammet'e ithafen yazılmıştır. Yörede ki Methiye Mersiyelerin ise çok büyük bir özgünlüğü yoktur, doğu Alevileriyle özdeş durumdadır.

Durulova Bölgesi'nde ve Sinemilli Ocağı'nda Miraçlamadan sonra Mersiye'den önce nefes diye adlandırdıkları şu dörtlükleri okumaktadırlar. Bkz. Nota Örneği 12: Yetiş sultan Hızır Yetiş.

YETİŞ SULTAN HIZIR YETİŞ

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Yattım da ba şın da u yu dum yetiş sul tan hı_____ ye

tiş il lal lah şah il lal lah il lal lah

Gevher aldım gevher sattım.
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Bir güneş doğdu dağa,
Bülbül eneldi bağa,
Bir kır atlı geldi sağa,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Atı var eyipli donlu,
Ayarı şöhrətli şanlı,
Yemez içmez kendi canlı,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.

Terkeden heybesi dolu,
Nereye gitse doğru yolu,
Allah bir Muhammed Ali,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Elinde kamçısı yeşil,
Saatte alemleri dolaşır,
Car diyenin carine ulaşır,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Kul Mahmud'um varamadım,
Gizli sırrına eremedim,
Hızır imiş bilemedim,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.

(Nakarat kısmın da cemaatle birlikte, Şah İllallah İllallah, Şah İllallah İllallah söylenir.)

Yetiş Sultan Hızır Yetiş Hüseyini makam dizisinde olup, inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir. Usul olarak 4/4'lük Sofyan usulü kullanılmıştır.

En son Cem'i bitirmeden önce taçlandırma okumaktadırlar. (Erdoğan, telefonla görüşme, 15.11. 2016). Okudukları taçlandırmayı ise cem sonunda Hz. Hüseyin'i yüceltmek, yaptıklarını övmek ve başımızın tacıdır, anlamında söylediklerini ifade etmektedir.

Bkz. Nota Örneği 13: Hasan Hüseyin Aşkına.

HASAN HÜSEYİN AŞKINA

Şah İsmail (Hatayî)
Yöre: Elbistan / Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 24.03.2019

Dünü günü ar zu manum ker be la varalım ha san hüseyin

aş kına ser den gayrı ser ma yem yok elimde

ve re lim ha san hü sey in aş kına il lal lah

il lal lah il lal lah şah il lal lah a li mürşit güzel şahım ey val lah ey vallah.

FINE

Hasan Hüseyin Aşkına

Dünü günü arzumanım Kerbela,
Giderim Hasan Hüseyin aşkına,
Serden gayrı sermayem yok elimde,
Verelim Hasan Hüseyin aşkına.

Dört kapı da kırkların birisi,
Birisinden mest olmuştur varışı,
Sarı kaya şahım korusun,
Konalım Hasan Hüseyin aşkına.

Dertli öter seherin bülbülleri,
Mani söyler hakkın özge kulları,
Taze açılmış arzumanıngülleri,
Derelim Hasan Hüseyin aşkına.

<https://www.youtube.com/watch?v=FPyvrER4tok>, (Video yükleyen kaynak kişi, Hüseyin Avcu, Erişim Tarihi, 24.03.2019).

Ey rehber talibin sen yola getir,
Tamam eyle eksik yerlerin yetir,
Rıza lokmasını meydan getir,
Yiyelim Hasan Hüseyin aşkına.

Kupanın önünde akıyor arklar,
Kurulmuş semahlar, dönüyor çarklar,
Hani ya bir üzümü kırk bölen kırklar,
Bölelim Hasan Hüseyin aşkına.

Şah hatayim besdeyi beli deyu,
Çığırtalım Muhammed Ali deyu,
Cümlemiz bir ikrar kuluyuz deyu,
Diyelim Hasan Hüseyin aşkına.

Uşşak makam dizisinde yazılmış olan bu nefes yer yer Karciğar makamına dokunuşlar yapmaktadır. Seyir bakımından çıkıcı bir yapıya sahip olan bu Deyiş' in karar sesi la (Dügah), güçlü sesi ise re (Neva) perdesidir. Usûl bakımından 5/8'lik Türk Aksağı usulünde yazılmıştır.

Cem bittikten sonra;

“Çekelim aşkın yayın ceme girmesin hain tavhit Kemal'ini buldu yol. Erkan yerini aldı diyeli Vay Hasan'ım vay Hüseyin'im. Failatun, Failatun, Failatun verelim, Muhammed Ali evladına salavat, Allahüme Sallı Ala Seyidine Muhammed'in, vela Ali'm Muhammed.” En son Mersiye okunur.

KERBELA AĞITI

Bugün matem günü geldi,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Senin derdin benim bağrım deldi,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

Bizimle gelenler gelsin,
Serini verenler versin,
Hüseyin'le şehit olsun,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

Kerbela'nın önü düzdür,
Geceler bana gündüzdür,
Şah Kerbela'da yalnızdır,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan;
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

Gökte yıldız paralandı,
Şehriban Ana karalandı,

Şah Kerbela'da yalnızdır,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

Bir su verin masum cana,
Zalim içti kana kana,
Fatma Ana yana yana,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

Şehit olmuş Şah-ı Merdan,
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im,
Boz bulanık puslu dağlar,
Şah Hatay'im durmaz ağlar,
Ah Hasan'ım, vah Hüseyin'im,
Şehit olmuş Şah-ı Merdan;
Şah Hüseyin'im, vah Hüseyin'im.

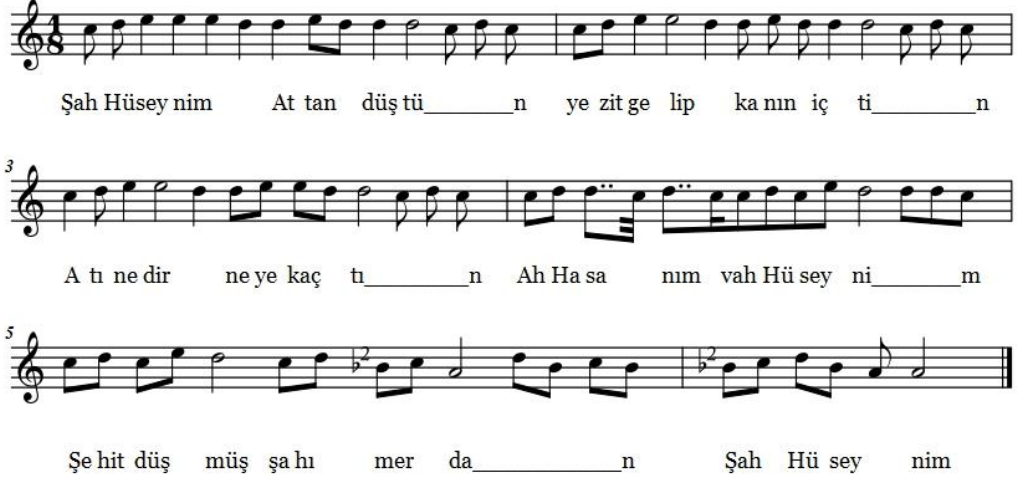
<https://www.turkudostlari.net/nota.asp?turku=17676> (Erişim Tarihi, 14/04/2019).

Bkz. Nota Örneği 14: Kerbela Ağıtı

KERBELA AĞITI

Notalarıyla Uzun Havalarımız
Mustafa Özgül, Salih Turhan, Kubilay Dökmetaş
Ankara 1996, s.462.

Derleyen: Arif SAĞ

Şah Hüsey nim At tan düş tü_____n ye zit ge lip ka nın iç ti_____n

A tı ne dir ne ye kaç tı_____n Ah Ha sa nim vah Hü sey ni_____m

Şe hit düş müş şa hı mer da_____n Şah Hü sey nim

<https://www.turkudostlari.net/nota.asp?turku=17676> (Erişim Tarihi, 14/04/2019).

Hüseyni makam dizisinde ki bu uzun hava serbest ritimli formda yazılmıştır. Karar sesi la (Dügâh) perdesi, güçlü ses ise mi (Hüseyni) perdesidir.

Bölgede ki dini müzikler incelendiğinde kullanılan makamların Hüseyini, Hicaz, Uşşak ve Segâh olduğu saptanmıştır. Usulleri ise 2/4, 5/8, 8/8, 9/8, 10/8, 10/16 ve 12/4'lük ritimlerden oluşmaktadır. Durulova Bölgesi'nde okunan deyişlerin hemen hemen hepsi Şah İsmail'in (Hatayi) şiirlerinden oluşmaktadır.

Durulova Bölgesi civar illerdeki kendi Aşiret ve Ocaklarıyla bağlantılı müzik ürünlerini daha fazla kullanırlar. Cem içinde seslendirdikleri Deyişler de Sinemilli Ocağıyla aynıdır. Beslendikleri ve yararlandıkları ana nokta Kantarma köyüdür. Seslendirdikleri deyişler kendi Ocaklılarıyla bağlantılı bir biçimde Arguvan, Sarız, Kahramanmaraş ve Adıyaman yöresine ait deyişleri seslendirirler. Miraçlama, Methiye ve Mersiye türlerinin yöresel karakterleri olmayıp her cemde aynıdır, dolayısıyla bölge tavrı göstermek yerine standarttır.

Miraçlama, Methiye ve Mersiye bütün Alevi ritüellerin de ortakdır. Kültürel anlamda en az farklılık gösteren özelliktir. Bunun dışında ki Deyiş ve Semahlar kültürel anlam da en fazla farklılık gösteren olgulardır. Dolayısıyla Miraçlama, Methiye ve Mersiye türlerinde çok fazla müzik türü yoktur. Sadece bir ya da iki tane örnekleri vardır. Bu bütün yöreler de aynıdır. Özellikle Doğu Anadolu' da çok önemsenir.

Durulova'da ki cem ritüeli diğer bölgelerde ki cem ritüellerinden çok farklı değildir. Cemler standarttır ancak müziksel anlamda ki ayrılımların kültürden kaynaklandığını ve kendi bölgelerine ait semah ve deyişleri seslendirdikleri bu çalışmada saptanmıştır. Çalışma da deyiş ve semahların en fazla yöresel özellik gösteren türler olup, onun dışında ki miraçlama, mersiye, methiye gibi türlerin diğer yörelerde ki cemlerle ortak olduğu ve kültürel anlamda çok farklılık göstermediği saptanmıştır.

4.2. Durulova'da İnanç Dışı Müzik Uygulamaları

4.2.1. Âşıklık Geleneği ve Üslupsal Özellikleri

Âşıklık geleneği, Türk halk kültürünün varlığının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Âşıklık eski zamanlardan itibaren gelişmiş, kendine özgü icrası,

gelenek ve göreneklere bağılı bir yapısı olan ve bu yapıyı sürdürmek için uyulması gereken kuralları olan bir gelenektir (Artun, 2012: 1).

Âşık; Anadolu geleneğinde sazı elinde, sözü dilinde, doğaçlama yoluyla şiirler okuyan, halk hikâyelerini âşıklık geleneğine bağılı olarak anlatan ve icra eden halk sanatçısıdır. Bu âşıklar icra ve ilham yeteneğı gelişmiş insanlardan oluşmaktadır. İslamiyet öncesi dönemde âşıklara; kam, baskı, oyun, şaman ve ozan denmekte idi. Bunlardan Anadolu’ da bugün de kullanılan yalnızca "ozan" sözcüğüdür ve “âşık” ile eş anlamlıdır” (Mustan Dönmez, 2010).

Durulova’da etkisi olan âşıkları Akçadağ Âşıkları olarak ele almaktayız. Çünkü bölgede ki âşıklar genel de belli bir yerde yaşamadıklarından dolayı Durulova veya Kürecikli olarak bilinse de bazı âşıklar zamanla başka köylere veya kentlere yerleşmişlerdir.

Durulova’nın kendine has türküleri genellikle Kürecik türküleri olarak bilinmektedir. Kürecik’in çeşitli köylerin de halk ozanlarının söylemiş olduğu türküler Durulova yöresinde etkindir. İçöz ile yapılan görüşmelerde çeşitli halk ozanlarının isimlerinden ve onlara ait türkülerinden bahsetmiştir. (İçöz, yüz yüze mülakat,10.09.2018) Durulova âşıkları, genellikle Akçadağ’da bilinen âşıklardır.

Âşıklar toplumun, sosyal ve kültürel yaşamını her alan da etkiledikleri gibi dini inanışlarda da toplumu etkilemişlerdir. Bu etkilemeyi ise dinin bazı sert ve katı taraflarını daha iyimser şekilde anlatarak insanlara sevdirmişlerdir. Bu sayede sözlü halk edebiyatına birçok ürün vermişlerdir (Heziyeva, 2010: 82).

Bölgede yaşamış ve çeşitli eserleri olan âşıklar ve halk ozanları şunlardır:

- Âşık İbreti (1920-1992).
- Âşık Mücrimi (1882-1970).
- İbrahim Kaya (Yamani)-
- İbrahim Erdem (Erdem Baba)- (1926-2014).
- Tacım Demirkaya.

Bu halk ozanları ve âşıklar genellikle Malatya Akçadağ’ın köylerinde doğup, bir süre yaşamışlardır fakat göç etkisiyle farklı yerlere yerleşmişlerdir. Göç olgusunun yaşanmasından dolayı bölgede ki âşıkların ve ozanların kendilerine ait üslupları yoktur. Sabit olarak Akçadağ ve Kürecik’te yaşamadıklarından komşu illerin, örneğın Kahramanmaraş, Elbistan gibi bölgelerin kültürel özelliklerini de taşımaktadırlar.

Âşık Mücrimi:

1882-1970. Akçadağ sınırlarında olan ama Malatya İli Doğanşehir ilçesine bağlı Karaterzi Köyü diye bir köyde dünyaya gelmiştir. Âşıklık geleneği Mücrimi için erken yaşlarında başlamıştır. Âşık Mücrimi'nin deyişleri Sinemilli Aşiret ve Ocaklarında çok fazla okunmaktadır. Sadece Sinemilli değil birçok yörede Mücrimi'nin deyişleri okunmaktadır. (<https://www.turkudostlari.net/sor.asp?a=941>, (Erişim Tarihi, 01/05/2018)).

19. yy. sonu ve 20. yy.' da yaşamış olan bu halk ozanı da diğer aşıklar gibi gurbet, aşk, özlem ve tasavvuf gibi konuları şiirlerinde işlemişlerdir.

Bkz. Nota Örneği:15 Aşığım Aşka Düşmüşüm.

AŞIĞIM AŞKA DÜŞMÜŞÜM

Aşık Mücrimi
Kaynak Kişi: Süleyman Yıldız

Notaya Alan: Tuğba Haran Alkan
Tarih: 26.03.2018

A şı ğım aş ka düş mü ü ü şüm
Be nim der dim der man sız dı ır
El vu rup a çam ya ra mı ya ra la
rım mer hem siz dir ya ra la rım
mer hem siz dir

Dertli yarım derman yarım,
Emir yârim derman yârim,
Yar yoluna olanlarım,
Mümkün değil çaresizim.

Küpü yok boyacı yârim,
Küreksiz kalaycı yarım,
Acısız değirmenci yarım,
Sanma ki yar sanatsızdır.

Fikrim zikrim birde yarım,
Lale sümbül gülde yarım,
Kafeste ki bülbül yarım,
Uçar gezer kanatsızdır.

Yara yar deyip eyleme,
Yar derdimi yenileme,
Sırrın o yâre söyleme,
O yarı olan hayasızdır,

Mücrimiyem arzum yara,
Bağrım yara nazım yara,
Her ne desem sözüm yara,
Yarım dinsiz imansızdır.

<https://www.youtube.com/watch?v=2g7p6a1S1Gc> (Video yükleyen Süleyman Yıldız, Erişim Tarihi, 26/03/2018).

AŞIĞIM AŞKA DÜŞMÜŞÜM

Aşığım aşka düşmüşüm,
Benim derdim dermansızdır,
El vurup açam yaramı,
Yaralarım merhemsizdir.

Dertli yarım derman yarım,
Emir yârim derman yârim,
Yar yoluna olanlarım,
Mümkün değil çaresizim.

Küpü yok boyacı yârim,
Küreksiz kalaycı yarım,
Acısız değirmenci yarım,
Sanma ki yar sanatsızdır.

Fikrim zikrim birde yarım,
Lale sümbül gülde yarım,
Kafeste ki bülbül yarım,
Uçar gezer kanatsızdır.

Yara yar deyip eyleme,
Yar derdimi yenileme,
Sırrın o yâre söyleme,
O yarı olan hayasızdır,

Mücrimiyem arzum yara,
Bağrım yara nazım yara,
Her ne desem sözüm yara,
Yarım dinsiz imansızdır.

<https://www.turkudostlari.net/sor.asp?a=941>,
(Erişim Tarihi, 01/05/2018).

Bu türkü 7/8'lik Devr-i Turan usulünde olup, makam dizisi olarak Uşşak makamında seyretmektedir. Karar sesi la (Dügâh), güçlü sesi ise re (Neva) perdecisidir.

Bkz. Nota Örneği 16: Yüce Dağ Başına Kar Yağmış Gibi.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2004
İNCELEME TARİHİ : 13-6-1979

YÖRESİ
SİVAS_KANGAL
KİMDEN ALINDIĞI
HAYDAR YIGİTLER
SÜRESİ : 112

DERLEYEN
T R T
İNCELEME TARİHİ
NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI
-1979-

YÜCE DAĞ BAŞINA KAR YAĞMIŞ
Gibi

YÜCE DAĞ BA ŞI NA CA NAN
KAR YAĞ MIŞ OI BI
A ĞA RI _P DU RÜ YÖ CA NAN KAR BEL Lİ BEL
Lİ
EN Dİ ME _N Gİ LE RE CA NAN SEY RA NEY LE
DİM AL YE Şİ _L ĞE YIN MİS LE _
_Y Lİ LEY Lİ LE _Y Lİ LEY Lİ LE _Y Lİ LEY Lİ LE _Y Lİ
LEY Lİ LE _Y Lİ LEY Lİ LE _Y Lİ LE _Y

YÜCE DAĞ BAŞINA KAR YAĞMIŞ
(Sahife - 4)

LA.

GU ZE LO LA. N. MER DE MER DE OL SA SE VI

LE. ÇIR KİN SE VI

LİR MI LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ

LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LEY

HOR BEL Lİ BE L Lİ HOR BEL Lİ BEL

Lİ. uysa.

— 1 —
YÜCE DAĞ BAŞINA CANAN KAR YAĞMIŞ GİBİ
AĞARIP DURUYO CANAN KAR BELLİ BELLİ
ENDİM ENGİNLERE CANAN SEYRAN EYLEDİM
AL YEŞİL GEYİNİMİŞ LEYLİ YAR BELLİ BELLİ

— 2 —
YALAN SÖZÜ GERÇEK GİBİ SÖYLEYEN
HENDEĞİ GEÇMEDEN CANAN UMMAN BOYLAYAN
KÂREDERİM DİYE GARDAS, ZARAR EYLEYEN
ZARARDAN ÖTESİ LEYLİ, KAR BELLİ BELLİ

— 3 —
EĞİLEDE SELVİ BOYLUM EĞİLE
YEL VURDUKÇA MOR ZULÜFLER DAĞILA
GÜZEL OLAN NERDE NERDE OLSA SEVİLE
ÇIRKIN SEVİLİRİMİ LEYLİ HOR BELLİ BELLİ

<http://trtnotaarsivi.com/bak-thm.php>. (Erişim Tarihi, 01/05/2018).

Bu türkü inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahip olup Hüseyini makam dizisinde yazılmıştır. Karar sesi la (dügâh) perdesi olup, güçlü sesi mi (Hüseyini) perdesidir. Usul bakımından ise 2/4'lük Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

Âşık Mücrimi genellikle inanç müziğine uygun sözleri ve ezgisi ile deyiş tarzı eserler yazmıştır. Yukarda bahsedilen eserleri dışında bilinen diğer eserlerinin isimleri şöyledir; Bugün Ben Dostumu Gördüm, Gel Tabip Sorma Derdimi, Gönlüm Sağ Yere.

Âşık İbreti:

Âşık İbreti, miladi takvime göre 1920 doğumludur. İbreti'nin ataları Malatya Akçadağ, Kürecikten, Kayseri'nin Sarız ilçesine göç etmiştir. Kayseri'den sonra Kahramanmaraş/Elbistan'a göç etmişlerdir. Son olarak İstanbul'da yaşamış ve burda vefat etmiştir. ([http://www.turkuler.com/ozan/asikibreti .asp](http://www.turkuler.com/ozan/asikibreti.asp)), (Erişim Tarihi, 01/05/2018).

Âşık İbreti'nin bazı eserlerinin isimleri şunlardır: “Gördüm de Geldim”, “İnsanımız Var”, “Avazım Benim”, “Dünya Burası”, “Dünyayı Başına Zindan Ederler”, “Hikmet Bilirim”, “Efendim”, “Sensin”. 20. Yy. ozanlarından olan İbreti bölgesine ait bir ozan olup, kendi ürünlerinin konuları gurbet, aşk ve tasavvufi/dini konulardır.

İbrahim Erdem (Baba):

Aslen Kürecik Darıcalıdır. 1970 yılın da Almanya'ya göç etmiştir. Pir Sultan Abdal ve alevi-bektaşî deyişleri söylemiştir. Daha sonra kendi yazdığı deyişleri söylemeye başlamıştır. (<http://www.turkuler.com/ozan/asikibreti.asp>). (Erişim Tarihi, 01/05/2018).

20. Yy âşıklarından olan İbrahim Erdem , Akçadağ ve dolayısıyla Kürecik'te ki diğer Âşıklar gibi kendi yöresinin ürünleri olan gurbet, aşk, tasavvufi/dini temaları eserlerinde kullanmıştır.

Yöre de en fazla bilinen eseri şudur:

Bkz. Nota Örneği 17: Ne Hacıyız Ne Hoca.

NE HACIYIZ NE HOCAYIZ

Derleyen: İbrahim Erdem
Kaynak: Melulî

Nota: Ünal Günsay
Yöre: Malatya/Akçadağ

SAZ.....

SAZ.....

neha cı-yız..... ne.ho.....ca.....yız

SAZ..... nefal cı...ne..... mus..ka..cı..... yız SAZ.....

bizler....güru..... hu na... cı..... mahşer gü...nü.....

per.va.....mız.....yok..... mahşer gü...nü..... per va.....mız yok.....

SAZ.....

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_ne_haciyiz_ne_hocayiz.html, (01/05/2018).

Karar sesi la (dügâh) perdesi olan bu türkü Hüseyinî makam dizisinde yazılmış olduğunu görmekteyiz. Güçlü sesi mi (Hüseyinî) perdesi olan bu türkü, usul bakımından 5/8' lik Türk aksağı usulünde yazılmıştır.

Durulova Bölgesi'nde Âşık dağarından 3 tane türkünün duyumsal makam dizi analizleri yapılmıştır. Bu türkülerin Uşşak ve Hüseyini makamlarından oluştuğu tespit edilmiştir. Türkülerin ritimleri ise 7/8, 5/8 ve 2/4 'lük ritimlerden oluşmaktadır. İncelenen 3 türkü içerik, söz, ritim olarak ele alındığında Alevi-Bektaşî kültürüne göre yazılmış ve Deyiş formunda incelenebilecek türkülerden olduğu saptanmıştır.

Yukarı da belirtildiği gibi Kürecik yöresinde çeşitli halk ozanları yaşamış olup, birçok türkü yazmışlardır. Yazılmış olan bu türküler ozanlar göç ettikten sonra bile Durulova ve Kürecik'in bütün yörelerin de halk tarafından bilinen ve söylenen türküler olmuştur. Alevi-Bektaş-i yaşamı ana konu olarak işlemişlerdir. Ve yaşadıkları çeşitleri zorluklar onları hem yaşadıkları bölge de göçe zorlamıştır hem de türkülerine konu olmuştur. Yörede ki semahlar da Sinemilli Aşireti'nin etkisi görüldüğü gibi Âşıklık geleneğinin etkisi de yöredeki inanç müziğini etkilemiştir. Deyişlerde daha çok Akçadağ'lı Âşıklarının etkisi görülürken, semahlarda Sinemilli Aşireti'nin etkisi görülmektedir. Âşık Mücrimi'nin deyişlerinin Sinemilli Ocağı tarafından söyleniyor olması, yöre olarak coğrafi koşullardan dolayı birbirlerini kültürel anlamda etkilediklerini bir kez daha göstermektedir.

4.2.2. Kadın Dağarı ve Üslupsal Özellikleri

Anadolu'nun bütün topraklarında olduğu gibi Malatya'da da müzikal açıdan kadın dağarının geniş bir yer kapladığı görülmektedir. Özellikle kırsalda ve köylerde, bu olguya daha çok rastlanmaktadır. Bölgede kadın dağarı, genellikle ağıtlardan oluşmaktadır. Kadınlar, köylerde rutin köy yaşantısının içinde acılarını, sevinçlerini her türlü duygularını türkülerle ağıtlarla, sözlü ve sözsüz geleneklerle yaşatmışlardır. Toprağa olan sevgilerini, kızlarını evlendirirken yaşadıkları duygusal anları, bir yakınlarını kaybetmenin acısını hep türkülerle yaşamışlardır. Bu da sözsüz kültürleri oluşturmaktadır. (bkz. EKLER. 2, Fotoğraf NO: 7).

Resim 4. 5. Görüşme yapılan Güley Bali'nin evinde asılı olan, 1960'lı yıllarda çekildiğini söyleyen köy kadınların fotoğrafı. (Fotoğrafın kim tarafından, hangi tarihte çekildiği bilinmiyor).

Toplum içerisinde cinsiyet rollerine ilişkin beklentiler, atfedilen görevler kadın ve erkeklerin meslek seçimlerini ve kariyerlerini seçmelerinde önemli bir faktör olmuştur. Her alanda olduğu gibi müzik tarihinde de kadınlar, icracılık alanında önemli bir yerde görülürken, bestecilik, bir ürün ortaya çıkarma, müziksel yaratıcılık daha çok erkeklerle yakıştırılmış ve onlarla ilişkilendirilmiş bir alan olarak gösterilmektedir. Bestecilik özelinde, kadınların erkeklere oranla daha az yer buluyor olmalarının sosyal, kültürel ve ekonomik birçok sebebi mevcuttur. Bu nedenler arasında, 20. yüzyılın ilk yarısına dek kadınlara atfedilen müzikal yaratıcılık yetersizliği miti ve kadınların bestecilik eğitimine erişimlerinin kısıtlanmış olması yer almaktadır. Eğitim ve mesleki yönlendirmelerde, toplumsal cinsiyet ve cinsiyete dayalı fırsat eşitsizliği azalarak da olsa günümüzde de sürmektedir (Özkişi, 2004: 2105). Müzik yapma ve edinme de kuşkusuz bir davranış şeklidir. Bu davranış da kafamızdaki müzik bilgi ve kavramlarından kaynaklanır. Geçmişteki anı ve deneyimlerimiz bilgi ve kavramların şekillenmesinde etkili olurlar.

Alan P. Merriam müzik kavramlarının davranışları, davranışların ise müziği ürettiğini savunur (Erdener, 1982: 91).

Durulova’da da kadın dağarının etkili olduğu görülmektedir. Görüşme yapılan Durulova’lı Güley BALİ, kendisinin söylediği ağıtlardan, türkülerden örnekler vererek bunların hikâyesini paylaştı. 82 yaşımda olduğunu ve bu köyün kızıyken, 65 yıl önce yine bu köyün gelini olmuştur. 3 ocuk annesi olan BALİ, çocuklarının ikisinin 20 yıl önce Almanya’ya göç ettiğini söylemektedir. Eşi öldükten sonra burada bir oğlu, gelini ve torunlarıyla yaşıamaktadır. Yaşadığı acıları, sevinçleri ezgisel olarak anlatmaktadır. Genelde Kürtçe konuşmaktadır ve ağıtlarının birçoğu Kürtçedir. Notaya alınan ağıtlardan biri hicaz makamında, ritim olarak serbest ölçüde olup, daha çok ağız olarak uzun hava formatında ve lehçesi bazen Türkçe bazı yerlerde ise Kürtçedir. Bkz. Nota rneği 18: Güley Bali Ağıt.

Durulova yöresinde ki ağıtlar Akçadağ bölgesinin etkisi altındadır. Yöre kadın dağarı açısından bir ağıt bölgesidir. Bu ağıtlar kadın dağarının önemli bir parçasıdır. Ancak oğunluğu Kürtçe bu ağıtlar, köyün fazla gç vermesinden dolayı çok yaygın değildir.

AğIT (UZUN HAVA)

Kaynak Kişi: Güley BALİ

Derleyen: Tuğba HARAN ALKAN
Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 27.11.2017

Yıllar önce kaybettiği kardeşinin arkasından şu ağıtı bestelemiştir:

“Rüzgâr gelir yağmuru getirir,
Mezarın üzerine suları serper,
Yılan ve fareyi tembihliyeyim,
Mezar direklerine karışmasınlar.
Çeşme çeşme zalim çeşme
Evler yüklendi üstüne indi
Ben Süleyman’ı sorayım,
Göç evini nereye indirdi
Oy beni oy
Elin şehirlerinde öldü
El yıkadı el gömdü seni
Oy beni oy beni
Hiç dağlardan inmedin m?
Yağmur sana değmedi mi?
Beni bırakıp gittiğinde,
Hiç aklına gelmedim mi?

Oy beni derdim oy beni
Sen inleme yerine ben inleyeyim
Oy ben oy beni
Kara mezar taşın oy beni
Herkes bilsin ki derdin büyüğü bende
Sen neden öldün, ben niye kaldım
Çocukların küçük kaldı
Senden sonra hepsi yetim
Ararım baba evini, bulamam senden bitane
Kalan bir ölüm kaldı
Oy beni derdim oy
Oy beni yaram oy
Sen niye gittin evlerin sahibi
Sırtıma yasladığın büyük ağaç dalı
Çok çırpındım çabaladım
Ben arkandan kaldım yalan dünya.”

Güley Bali tarafından okunan bu ağıt, Hicaz Hümayun makam dizisinde ve serbest ritimli uzun hava formunda yazılmıştır. Karar sesi la (Dügâh) perdesi olup, güçlü sesi ise re (Neva) perdesidir. Seyir bakımından inici-çıkıcı bir seyir sapışına sahiptir.

Durulova’da ki kadınların geçmişte ev ekonomisine katkılarının halı-kilim dokumacılığı olduğunu görmekteyiz. Evlerin hemen hemen hepsinde, şimdilerde hayatta olmayan aile büyüklerinin el emeklerinin olduğu halı ve kilimlere rastlanmaktadır. (bkz., Fotoğraf No: 8).

Ekte görüldüğü gibi Durulovalı yaşlı kadının giyiş tarzı ve başını bağlama şekli Malatya yöresinde görülmeyen bir tarzadır. Daha çok Elbistan, Tunceli gibi iller de görülen şekilde bağlamıştır. Buda bize Durulova’nın kültürel olarak çevre illerden etkilendiğini göstermektedir.

Kadın dağarı olarak ağıtlar bölge de çok ön plandadır. Akçadağ yöresinin eski özelliklerinden biri olarak, üzücü olaylara karşı kadınların yaptıkları doğaçlama ağıtlar görülmektedir. Bunu da daha çok müzik kulağı ve müziğe yatkınlığı olan, ilham yeteneğine sahip kadınların taşıdığı bir özellik olarak görmekteyiz. Bu ağıtlarda ki

doğaçlama yapıya baktığımız zaman genelde dar ses genliği olan, içinde acıyı barındıran, sözleri duygusal anlamlarla yüklü olan ezgilerden oluşmaktadır.

4.2.3. Halk Dansları, Düğün Müzikleri ve Üslupsal Özellikleri

Halk dansları halkların kendine özgü ortak duygularını, düşüncelerini ve yaşam tarzını müzik eşliğinde, hareketlerle yansıtan kırsal kökenli geleneksel dans türüdür (Say, 2009:237). Kimi zaman anonim olarak sunulan bu halk dansları, halkın kendi öz kültürünü, doğal yaşamını, gelenek ve göreneklerini yansıtır.

Halay, davul ve zurna eşliğinde toplu olarak oynanan halk oyunlarına verilen isimdir. Anadolu'nun Doğu ve Güney Doğu Bölgesi, "halaylar bölgesi" olarak bilinir. Dolayısıyla bu bölgede düğün müziği denildiğinde ilk akla gelen "halay"lardır. Halay, Türk yöresel müziğimizde oldukça geniş bir yer tutmaktadır.

Durulova Bölgesi, bir halay yöresi olan Doğu Anadolu sınırları içerisine girmekle birlikte, sözgelimi bir Adıyaman Kâhta gibi, halayın çıktığı bir merkez değildir. Dolayısıyla, çevresini kuşatan Bölgede Malatya, Akçadağ, Adıyaman, Elazığ, Diyarbakır ve Hatay Kırıkhan gibi yörelerin halaylarının etkisi altında kaldığı görülmektedir. Alevi-Bektaşî kültürünün yoğun olarak yaşadığı bir bölge olduğu için Durulova, halaylarını daha çok dışarıdan alırken, âşıklık-ozanlık geleneğinin merkezi durumundadır. Yöre, halay kültüründen ziyade "Âşık-Ozan" kültürünün daha yoğun olduğu bir bölge olmuştur. Dolayısıyla yöredeki halay kültürünün civar yörelerinkinden ayrılan kendine özgü bir karakteristiği yoktur.

Durulova Halkı, köy düğünlerinin önceden evlerinin önünde yapıldığını, fakat daha sonra düğün, toplantı vb. gibi toplu etkinliklerin yapılması için imece usulü yaptırdıkları alanı kullanmaya başladıklarını söylemektedir. Düğünlerinin ağırlıklı olarak halaylarla gerçekleştirildiği görülmektedir. Kadın-erkek birlikte beraber halay çekmektedirler. Bölgede köy düğünlerinde genel olarak davul ve zurna tercih edilmektedir. Popüler kültürden etkilenmeyen köyde, eski gelenek ve göreneklere uygun olarak yapılan düğünler de diğer çalgılar görülmemektedir. Davul ve zurna icra edenler ise genellikle Adıyamanlılar veya bölgede müzisyenlik yapan kişilerden oluşmaktadır. Bu da yörenin kendine ait bir inanç dışı müziğinin oluşmamasına ve özellikle halay açısından başat bir özellik taşıyan Adıyaman yöresinin etkisi altında kaldıklarını göstermektedir.

En çok tercih edilen halayların başında ise “Adıyaman Ağır lama”, “dik halay”, “Malatya Malatya”, “Kırıkhan”, “Delilo” ve “Temur Ağa Halayı” oynanmaktadır. Durulova’da oynanan halk danslarının genellikle usul ve tempo olarak benzerlik gösteren halaylar olduğu görülmektedir. Halk dansları, bölgede kadın-erkek ayrımı yapılmadan toplu şekilde oynanmaktadır.

Durulova, küçük bir bölge olduğundan dolayı daha çok dini ve siyasi yönelimin fazla olduğu bir yerdir. Dolayısıyla inanç müziklerindeki olgun yapının inanç dışı müziklerinde olmadığını görmekteyiz. Bunun en büyük nedeni ise inanç dışı müziklerini yöre dışında ki en yakın merkezlerden müzisyenleri tercih edip direkt olarak düğünlerin de icra edilmesinden dolayı olduğu düşünülmektedir.

4.2.3.1. Adıyaman Ağır lama

Doğu Anadolu Bölgesi’nde Adıyaman ağır laması diye bilinen, Adıyaman’da “Grani” olarak bilinen, etimolojik olarak Kürtçe kökenli olan kelimenin anlamı da “ağır lama” olarak geçmektedir. Aynı halay Durulova Yöresi’nde, Akçadağ Ören kasabasında “Ören Ağır laması” diye oynanıp kabul gördüğü için Durulova’da da Ören Ağır laması” olarak bilinmektedir. Yavaş tempoda oynanan oyunu, daha çok yörede ki yaşlılar oynamaktadır. Bkz. Nota Örneği 19: Adıyaman Ağır lama.

ADİYAMAN AĞIRLAMA

Yöre: Adıyaman

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN

Tarih: 18.03.2019

<https://www.youtube.com/watch?v=D4QXheP6Eik>, (Erişim Tarihi, 16/04/2019).

Genel olarak Uşşak makam dizisinde seyreden bu türkü yer yer Hüseyni makamının seslerine de yer vermektedir. 4/4'lk Nim Sofyan usulündeki bu türkünün karar sesi la (Dügah) perdesi, güçlü sesi ise re (Neva) perdesidir. Seyir bakımından çıkıcı bir seyir yapısına sahiptir.

4.2.3.2. Dik Halay

Bir başka tercih edilen halay ise Elazığ bölgesinde “Elazığ Dik”, Adıyaman yöresinde “Dik Halay” olarak bilinen halaydır. Bkz. Nota Örneği 20: Dik Halay.

(Derleyen Kişi: Mehmet KOÇ/ 1987, Yöre: Adıyaman) http://www.turkuler.com/nota/ezgi_dik_halay.html, (Erişim Tarihi, 16.04.2019).

Dik halay, Adıyaman yöresi halk oyunlarının karakteristik olarak sıkça kullandığı Hüseyini makam dizisinde yazılmıştır. Karar sesi la (Dügâh) perdesi olup, güçlü sesi mi (Hüseyini) perdesidir. Halay, makamın seyir yapısı bakımından inici-çıkıcı seyretilmektedir. Adıyaman yöresine ait olan bu halay da tempo yönünden yürük bir yapıya sahip olup 2/4’ lük Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

4.2.3.3. Delilo Halay:

Delilo halayı, genellikle Diyarbakır, Adıyaman, Elazığ gibi bölgelerde de oynanan bir halay çeşididir. Bkz. Nota Örneği 21: Delilo Halayı.

DELİLO

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 15.03.2019

https://www.youtube.com/watch?v=mdCK_SDcFxI, (Erişim Tarihi, 15.03.2019).

Hüseyini makam dizisinde ki bu halay ritmik bir yapıya sahip olup, 2/4'lük Nim Sofyan usulünde yazılmıştır. Seyir bakımından inici-çıkıcı bir yapıya sahip olup, karar sesi la (Dügâh) perdesi, güçlü sesi ise Mi (Hüseyini) perdesidir.

4.3.3.4. Kırıkhan Halayı

Kırıkhan halayı, Hatay'ın Kırıkhan ilçesinden derlenen daha çok Hatay, Adana gibi bölgelerde oynanan ve Malatya'da da görülen bir oyun türüdür. Bkz. Nota Örneği 22: Kırıkhan Halayı.

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T R T M REPERTUAR No: 203
İNCELEME TARİHİ: 15. 03. 1985

YÖRE
ADANA/Ceyhan
KAYNAK KİŞİ
YÖRE EKİBİ
SÜRE: 1 = 100

KIRIKHAN

DERLEYEN
T R T MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
T R T M ve OYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ
DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
MEHMET ÖZBEK

https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/kirikhan_halayi. (Erişim Tarihi, 02/04/2019).

Kırıkhan Halayı, basit makamlardan Uşşak makamı dizisinde yazılmıştır. Seyir karakteri bakımından çıkıcı bir yapıya sahip olan bu makamın karar sesi la (dügâh) perdesi, güçlü sesi ise re (Neva) perdesidir. Yine halayların ritmik yapısına uygun olarak tempo yönünden hızlı bir usule sahip olup 2/4'lük Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

4.2.3.5. Malatya Halayı

Malatya Malatya oyunu ise Malatya yöresinden derlenmiş olup birçok bölgede oynanan halaylardan olmuştur. Bkz. Nota Örneği 23: Malatya Halayı.

Yöresi : Malatya
Kaynak : Hakkı Coşkun

Derleyen : Selahattin Alpay
Notalayan : Halil Atılğan
Salih Turhan

MALATYA - MALATYA (OYUN HAVASI)

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five staves of music. The first staff has a first ending bracket. The second staff has a second ending bracket. The third staff has a repeat sign. The fourth staff has two first ending brackets. The fifth staff is the final line of the score.

Ma lat ya Ma lat ya bu lun maz e şin (Saz)

bu lun maz e şin Gö nül le ri coş tu rur

ay la gü ne şin A ma na nom a ma na nom

Ker nek li mi sin Ker nek li mi sin (Saz)

Ker ne ğe gel me ye de ye-min li mi sin

-1-
Malatya Malatya bulunmaz eşin
Gönülleri coşturur ayla güneşin
Aman anom aman anom Kernek'li misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

-2-
Malatya'yı baştan başa çiçek bürüdü
Tanrı taknuş alınına yeşil zümrüdü
Aman anom aman anom Kernek'li misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

<https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/malatya-malatya-bulunmaz-esin-sozlu-oyun-havasipdf> 151949
7105.pdf (Erişim Tarihi, 13/04/2019).

Malatya Halayı, donanım bakımından incelediğimizde Karcıgar makamının donanımına sahip olduğunu görmekteyiz. Makam inici-çıkıcı bir seyir yapısına sahip olup karar sesi la (Dügâh) perdesidir. Güçlü sesi re (Neva) perdesi olup usul bakımından 4/4 Sofyan usulünde yazılmıştır.

4.2.3.6. Temur Ağa Halayı

Görüşme yapılan Mustafa İÇÖZ yöre de önceden “Temur Ağa Halayı” oynandığını ve bu halayın Kürecik’te on iki yıl maliye memurluğu yapmış, yörenin kanaat önderlerinden Temur Ağa adına oynanan bir halay olduğunu ifade etmektedir. Bkz. Nota Örneği 24: Temur Ağa Halayı. <http://www.trtnotaarsivi.com/bak-thm.php>, (Erişim Tarihi, 13/04/2019).

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR No : 4
İNCELEME TARİHİ : 13. 2. 1970
2. İNCELEME TARİHİ : 1990
YÖRE
SİVAS /İmrani
KAYNAK KİŞİ
BEBEK İSMAIL
SÖRE : ♩ = 96

KALENİN BAŞINA EKERLER DARI

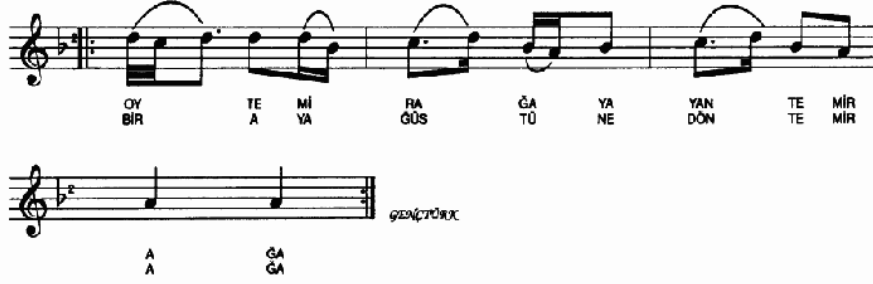
DERLEYEN
NİDA TÜFEKÇİ

DERLEME TARİHİ
NOTALAYAN
NİDA TÜFEKÇİ

KA LE NİN BA ŞIN DA E E KER LER
KA LE NİN BA ŞIN DA TAŞ KER BEN
DA KÖN Rİ CÜ E E KER LER Bİ ÇER LER
LAY DIM E LÄ GÖZ ÜS TÖ NE
E SE DER LER KÄ Rİ YAR BA NA
KAŞ BEN O LAY Cİ DIM BA BA NA
VOL LA MİŞ AY VAY NAN NA Rİ
GÜ ZE MİŞ GAR VA TU LAY CÜ
DİM

KALENİN BAŞINA EKERLER DARI

- 2 -

KALENİN BAŞINDA EKERLER DARI
EKERLER BİÇERLER EDERLER KARI
YAR BANA YOLLAMIŞ AYVAYNAN NARI

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KALENİN BAŞINDA EKERLER KÜNCÜ
EKERLER BİÇERLER SEVERLER GENÇİ
YAR BANA YOLLAMIŞ AYVA TURUNCU

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KALENİN BAŞINDA TAŞ BEN OLAYDIM
ELÂ GÖZ ÜSTÜNE KAŞ BEN OLAYDIM
BACISI GÜZELE GARDÂŞ OLAYDIM

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KÜNCÜ : Susam tarvesi

Temur Ağa Halayı çıkıcı bir seyir yapısına sahip olan Uşşak makam dizisinde yazılmıştır. Karar sesi la (Dügâh) perdesi, güçlü sesi ise re (Neva) perdesidir. Bu halay da yine tempo bakımından hızlı bir yapıya sahip olup 2/4, Nim Sofyan usulünde yazılmıştır.

Temur Ağa Halayını incelediğimizde de halayın daha çok Kars, Ardahan, Erzurum, Sivas gibi bölgelerde oynandığını ve az da olsa Malatya Arguvan ve Hekimhan bölgelerinde oynandığını görmekteyiz. Yukarı da bahsedilen görüşmede yörenin kanaat önderlerinden Temur Ağa adına oynanan bir oyun olmasından dolayı, Kürecik'te de bu yüzden bu halayın görüldüğü düşünülmektedir. Nida Tüfekçi tarafından 1970 tarihinde derlenen Türkü'nün yöresi Sivas yazmaktadır. Türkünün sözsüz halay formun da ise ritim daha hızlı ve çeşitli figürlerle oynanmaktadır.

4.3. Diasporal Hareketliliğin Durulova Yerlilerinin Müzik Uygulamaları Üzerindeki Katkıları

Gerek dinsel gerekse dünyasal olsun, müzik ve dans gibi ifade kültürü pratikleri, diaspora toplulukları ile bu toplulukların anavatanları arasındaki ilişkilerin analiz edilmesinde önemli bir mercektir. Çünkü diasporada ki pek çok topluluğun müzik ve dans pratikleri, kimlik inşa etmenin bir aracı olarak değerlendirilmektedir. Bazı göçmen toplulukları, kültürel kimliği sürdürmenin önemli bir aracı olduğu için, müziği ‘içe-dönük’ (inner-directed) bir tarzda kullanır. Ancak pek çok durumda müzik, bir grubun kimliğini ötekilerin gözlerinde ve kulaklarında yerleşik kılmanın bir yolu olarak, geniş bir topluluğa seslenmek için de kullanılmaktadır. Bu durumda müzik ‘dışa-dönük ’tür (Baily ve Collyer, 2006: 175).

Kürecik, Türkiye’de göçün ve diasporanın çok yoğun olduğu yerlerdendir. En fazla gittikleri ülkelerin başında ise Almanya, İsviçre, Fransa, Hollanda, İngiltere, İsveç ve Danimarka gelmektedir. Yaşadıkları ülkelerde, genellikle günlük geçimlerini sağlayacak işlerle uğraşmaktadırlar. Durulova Halkı, yurt dışında da kendi müzik kültürlerine sahip çıkmaktadırlar. Bu sahip çıkma, dinledikleri müzikler ve yaşam şekli olarak kendini göstermektedir. Durulova’da doğup belli bir yaşa kadar yaşamış olan kesim, bu kültürün daha fazla içindedir. Kimlikleri belli olan ve yaşadığı toplumun gelenek ve göreneklerini farklı bir ülkede yaşasalar bile milli benliklerini kaybetmemişlerdir. Göç ettikleri ülkeye Türkiye’de doğup büyümüş çocuklarıyla gittikleri zaman belli bir yaşa kadar gelmiş çocuklarının kimlik benlikleri oluştuğundan dolayı onlar yaşadığı toplumun kültürlerini bilmekte ve yılda bir defa da olsa Durulova’ya köylerine gelmektedir. Bu ziyaret, onları mutlu etmekte ve yörede yaşayan akraba ve köy halkıyla kültür çatışması olmadan zaman geçirmektedirler. Aynı durum, diasporada doğup büyüyen Durulovalı çocuklar için geçerli değildir. Onların karakterleri, yaşadıkları ülkenin kültüründen etkilenmektedir.

Ailesi yıllar önce Almanya’ya göç eden Halepçe Koroğlu (28), kendisinin Almanya’da Düsseldorf şehrinde doğup büyüdüğünü, gazetecilik ve reklamcılık okuduğunu, abisi ve ablaların Durulova kültürüne daha yakın olduğunu fakat kendisinin ve Almanya’da doğan kardeşinin de Alman kültürüne daha yakın olduğunu ve yabancı müzikler dinlediğini sözlerine eklemektedir. Abisinin çocuklarıyla evde Türkçe ve

Almanca konuştuğunu, okula başladıkları zaman ise hem hayat tarzı hem de dil olarak Almanya'ya dönük olduğunu ifade etmektedir. Kendisinin Almanya vatandaşı biriyle evlendiğini ve çocuğunun da hem kendisinin hayat tarzından hem de eşinden dolayı Alman kültürüne daha yakın olduğunu ifade etmektedir (Köroğlu, sanal ortam görüşme, 02.05.2019).

Durulova'da doğup 1996 yılında İsveç'e giden İlhan BALİ ile yapılan görüşmede; imkânlardan dolayı ortaokula kadar Kürecik'te okuduğunu, daha sonra 18 yaşında evlenerek İsveç'e yerleştiğini söylemektedir. Göçün sebebini ise Bali, ekonomiye dayandırır. Kendisinin çocukken bağlamayı ailesinden görüp çalmaya başladığını ve o zamanlar da aile içerisinde cem ritüelinin yapıldığını ifade etmektedir. Kendisinin 23 yıldır İsveç'te esnafılık yaptığını fakat bağlama çalmaya devam ettiğini ve çaldığı türkülerin genelde aşk, gurbet, özlem üzerine olduğunu ifade etmektedir. Yine bir başka ifadesinde de çocuklarının müzik kültürlerinin daha çok yurtdışının müzik kültürüne göre şekillendiğini söylemektedir (Bali, sanal ortam görüşme, 15.04.2019).

Diaspora söz konusu olduğunda, her iki toplumda olan sorunlu ilişkiler, “arada olma”, “uyum”, “entegrasyon”, “senkretizm”, “çok kültürlülük”, “hibritlik” ya da “ulus üstüçülük” gibi terimler üzerinden yapılan tartışmalar gündeme gelir. Diaspora ve göçmen sorunlarının ardındaki bu kuramsal tartışmalar, bu tartışmaları ele alan akademik görüşlere ilişkin bir anlayış sağlayabildiği gibi bu toplumların ve kültürel ürünlerinin yorumlanması açısından da önem taşır. Çünkü kültürü ve toplumu çevreleyen koşullar, doğal olarak onların ürünlerini de etkilemektedir ve kültürel ürünlerin değerlendirilmesinde öncelikle kültürün nasıl tanımlandığı ile ilişkilidir. Örneğin senkretik ve ulus üstü görüşe göre müziğin Almanya'daki Türk toplumu açısından görünümünü, Türkiye'deki Türk toplumuna göre değerlendirmek doğru olmayacaktır. Çünkü, her iki durumda da müzikal üretimi besleyen kültürel kaynaklar farklıdır. Bu düşünceleri diaspora toplumları açısından genellersek, birbirine zıt iki görüşten bütünsel kültür fikrinin Almanya'daki Türkleri tıpkı Türkiye'deki Türkler gibi ele almakta ve kültürleri değişmez görmekte olduğu, senkretik kültür fikrinin ise yeni durumdan doğan farklı bir kültür ve toplum tanımı yaptığı anlaşılmaktadır (Şenel, 2015: 2).

Yapılan görüşme ve gözlemlerden, Durulova halkının yörede doğup büyüyen kimliği oluşmuş halkın, kendi öz kültürlerini yaşatmaya çalıştığı görülmektedir.

Büyüklerinin aksine,     nc  ve genç nesil diye adlandırdığımız kesim ise doğup büyüdüğü kültüre, yani büyüklerinin  z kültürlerinin aksine yaşıadıklarını ülkenin kültürüne daha yakın hissetmektedir.

SONUÇ

Çalışmanın ana problemi olan “Malatya İli Kürecik Nahiyesi” halkının inanç müziği ve dünyasal müzik uygulamaları, yöre halkının kolektif belleğini ve kültürel kimliğini ne şekilde yansıtır? Sorusundan yola çıkarak ulaşılan sonuçlar, çalışmanın alt problemlerine uygun olarak sıralanmıştır:

Akçadağ, Kürecik Bölgesi, etnik köken olarak Alevi, Sünni ve Kürt halkından oluşmaktadır. Coğrafi koşulların zor olması ve engebeli tarım arazileri, bölge insanını göçe zorlamış ve bu sebepten iç ve dış göç daha fazla oluşmuştur. Durulova halkının büyük çoğunluğu göç olgusunu yaşamıştır. Göçlerin en büyük sebepleri ise hem geçim faktörü hem de resmi politikalarla muhalif olan halkın siyasi duruşu olmuştur.

Malatya İli ve Akçadağ İlçesindeki çoğu Alevi Köyü’nün Sinemilli Ocağı’na bağlı olduğu bilinmektedir. Durulova Nahiyesi de Sinemilli Ocağı’na bağlıdır. Coğrafi etki olarak Kahramanmaraş, Elbistan’a yakın olmasından dolayı Sinemil Ocağı Aşiretleri, Malatya ile kültürel benzerlikler taşımaktadırlar.

İnanç müziği etnolojisi açısından bakıldığında, Durulova’da ki Cem ritüeli, diğer bölgelerdeki cem ritüellerinden çok farklı değildir. Çünkü ortak inanca sahip mensuplar için inanç müziklerinin kısmen de olsa merkezi ve ya standartlaştırılmış bir özelliği vardır. Cemler standarttır ancak müziksel anlamdaki ayrılmaların kültürden kaynaklandığını ve kendi bölgelerine ait semah ve deyişleri seslendirdikleri bu çalışmada saptanmıştır. Çalışmada “deyiş” ve “semah”ların en fazla yöresel özellik gösteren türler olup, onun dışında ki “miraçlama”, “mersiye”, “methiye” gibi türlerin diğer yörelerdeki cemlerle ortak olduğu ve kültürel anlamda çok farklılık göstermediği saptanmıştır.

İnanç dışı müzik kültürlerinde ise yer yer “Malatya” İli’nin kültürel özellikleri hüküm sürse de “Adıyaman” ve “Elbistan” gibi bölgelerin de etkileri görülmektedir. İnanç dışı müzikler bu çalışma içerisinde “ağıt”, “türkü” ve “düğün müziği” olarak kategorize edilmiştir. Göçün bu denli fazla olduğu bir yörede kadın dağarının da etkin olması dikkat çekicidir. Yörede yaşayan kadınlar, uzaklara gönderdiği, kaybettiği çocuklarına, eşlerine türküler söyleyip ağıtlar yakmışlardır.

Durulova ve Kürecik’in bütün yörelerinde, halk tarafından bilinen ve söylenen yöre türküleridir. Alevi-Bektaşî yaşamını ana konu olarak işlemişlerdir. Ve

yaşadıkları çeşitli zorluklar onları hem yaşadıkları bölgeden göçe zorlamış, hem de türkülerine konu olmuştur. Yöredeki semahlarda ve diğer inanç müziklerinde Sinemilli Aşireti'nin etkisi görüldüğü gibi Akçadağ Âşıklık geleneğinin etkisi de görülür. Deyişlerde daha çok Akçadağ'lı âşıkların etkisi görülürken, semahlarda Sinemilli Aşireti'nin etkisi görülmektedir. Akçadağ ve Sinemilli Aşireti için önemli olan bazı âşıklar şunlardır: Âşık İbreti (1920-1976), Âşık Mücrimi (1982-1970), Perişan Hüseyin, İbrahim Kaya, İbrahim Erdem (1926-2014), Tacim Demirkaya.

Bölgede ki inanç müzikleri incelendiğinde kullanılan makam dizilerinin Hüseyini, Hicaz, Uşşak ve Segâh olduğu saptanmıştır. Usulleri ise 2/4, 5/8, 8/8, 9/8, 10/8, 10/16 ve 12/4'lük ritimlerden oluşmaktadır. Durulova Bölgesi'nde okunan deyişlerin hemen hemen hepsi Şah İsmail'in (Hatayi) şiirlerinden oluşmaktadır.

Durulova'da oynanan halk danslarının genellikle usûl ve tempo olarak benzerlik gösteren yöre halaylarından olduğu görülmektedir. Dansların genellikle Uşşak, Karcıgar ve Hüseyini makam dizisinde olduğu ve usûl olarak hepsinin 2/4 ve 4/4 olduğu saptanmıştır. Halk dansları, bölgede kadın-erkek ayrımı yapılmadan toplu şekilde oynanmaktadır. Bölgenin Malatya, Akçadağ, Adıyaman, Elazığ, Diyarbakır ve Hatay Kırıkhan gibi yörelerin halaylarının etkisi altında olduğu saptanmıştır.

İnanç-dışı müziklerden olup kadın dağarına ait olan ağıt geleneğine gelince, yörede ağıt geleneği zaten Akçadağ'da da önemlidir ve Akçadağ ağıt geleneği, Kürecik ve Durulova bölgelerinde de etkin bir öneme sahip olmuştur. Ağıtları ağırlıklı olarak uzun hava formunda, Kürtçe ve Türkçe sözlerle ve Hicaz ağırlıklı makam dizisi ile yakmışlardır. Ağıtların Kürtçe olması, acıyı direk ifade ettikleri dil olan anadilin Kürtçe olduğu üzerindeki görüşü kuvvetlendirmektedir.

KAYNAKÇA

- ARSLAN, Handan.,(2004),Akçadağ İlçesinin İdari Bölünüşündeki Gelişmeler, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, 11.
- ARTUN, Erman., (2012), Günümüzde Yaşayan Aşıklık Geleneği Üzerine Düşünceler, Türkoloji Sempozyumu.
- BAILY, John. - COLLERY, Michael, (2006), “Introduction: Music and Migration”. Journal of Ethnic and Migration Studies 32 (2): 167-182.
- BATUK., (2013), Cengiz, Din ve Müzik: Dinler Tarihi Bağlamında Din-Müzik İlişisine Genel Bir Bakış. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi,47.
- CEViZCİ, Ahmet, (2010), Felsefe Sözlüğü, Paradigma Yayıncılık, İstanbul.
- ELİADE, Mircea, (2001),Mitlerin Özellikleri. Çeviren: Sema Rifat, Om Yayınevi, İstanbul.
- ERDAL, Barış., (2012), Müzik Tercihinde İnanç Biçimlerinin Rolü. Cumhuriyet Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bilimleri Ana Bilim Dalı.
- EROĞLU, Seval., (2011), Arguvan Yöresinde İcra Edilen Semahların Müzikal Analizi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- EROL, Ayhan, (2009), Müzik Üzerine Düşünmek, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- GÖKÇEK, Tuba, (2009), Durum Çalışması Değerlendirmelerinin Uygulanması, Elementary Education Online, 8(2), ç:1-3.
- GURBETOĞLU, Ali, (2018), Bilimsel Araştırma Yöntemleri.
- GÜNAY, Edip., (2006), Müzik Sosyolojisi, Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- HEZZİYEVA,Şergiyye., (2010), Tarihi Süreç İçerisinde Türkiye’de Aşıklık ve Aşıklık Geleneği. Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi / Journal of Turkish World Studies, Cilt: X, Sayı 1, Sayfa:81-89, İzmir.
- KAPLAN, Ayten,(2005), Kültürel Müzikoloji, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.

- KARAKAŞ, Musa, (2003), Alevilikte Cem, Türk Kültürü Ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi , Sayı, 27, Sayfa,1.
- KUŞÇA, Sibel, (2014), Şah İsmail Hatai ve Pir Sultan Abdal Deyiş ve Nefeslerinden Alevi-Bektaşî Kozmogonisi ve Kırklar Meclisi'ne Sibel Kuşca, Folklor/edebiyat, cilt: 20, sayı: 78, sy: 190.
- MARSHALL, Gordon, (1998), Sosyoloji Sözlüğü, Oxford University Press, Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.
- MUSTAN DÖNMEZ, Banu, (2015), Müziğin Kökeni Üzerine, Gece Kiptalığı, Ankara.
- MUSTAN DÖNMEZ, Banu, (2008), Alevi Müzik Uyanışı Bağlamında İzmir Limontepe Alevi Göçmenlerinin “Müzik Pratikleri” . Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim Dalı, Doktora Tezi. 70, İzmir.
- MUSTAN DÖNMEZ, Banu, (2013), Türk İnançsal Halk Danslarının Figürlerine Gösterge Bilimsel Bir Bakış: Alevi Semah Figürlerinin Anlamları. Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 10 –12.
- ÖZKİŞİ, Zeynep Gülçin., (2012), Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Türkiye’de Kadınların Bestecilik Eğitimine Erişimi ve Bestecilik Kariyeri. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/3, p. 2105-2114, Ankara.
- RENÇBER, Fevzi, (2012), Alevi Geleneğinde Cem Evinin Tarihsel Kökeni Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi, Cilt: 12, Sayı: 3.
- SAĞLAM, Serdar, (2006), Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme, Hacettepe Üniversitesi Türkiye Araştırmaları, sy: 34.
- SARISÖZEN, Muzaffer, (1971), Halk Rakslarımızdan Halaylar, Türk Folklor Araştırmaları, C.16, Ankara.
- SAY, Ahmet, (2009), Müzik Sözlüğü. Ankara.
- SHANKLAND, David. ,(2003), The Alevis in Turkey. The Emergence of a Secular Islamic Tradition. London: Routledge.

- ŞENER, Onur,(2015), Türk Diaspora Gençliğinde Kültürel Kimliğin Dönüşümü: Hiphop, Integrasyon ve Eğlence Mekânları. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi. Cilt 8, Sayı 37.
- TÜRKEKUL, Ramazan, (2016), Alevi Ritüelleri: Bismil Örneği. Antropoloji Dergisi, Sayı: 31, s. 159-178, Haziran.
- YALDIZ, Fırat, (2013), Diaspora Kavramı: Tarihçe, Gelişme ve Tartışmalar. Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi, Bahar (18), 289-318.
- YAMAN, Ali, (2012), Anadolu Aleviliği'nde Ocak Sistemi ve Dedelik Kurumu, 246.
- YAMAN, Ali, (2006), Kızılbaş Alevi Ocakları. Ankara.
- YEŞİL, Yeter, (2007), Kürecik (Akçadağ/Malatya) Bucağında Etnobotanik Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 25.
- YILDIRAY, Erdener, (2012), The Journal of Academic Social Science Studies International Journal of Social Science. 91, 1982. Volume 5 Issue 3p. 59-74.
- YILDIRIM, Ali, (1999), Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri Ve Önemi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, sayfa, 10.
- YILDIRIM, Kasım, (2010), Nitel Araştırmalarda Niteliği Arttırma, Elementary Education Online, 9(1), 79-92.
- YILDIRIM, Rıza, (2012), Geleneksel Alevilikten Modern Aleviliğe: Tarihsel Bir Dönüşümün Ana Eksenleri Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi, 62.
- YÖRE, Seyit, (2011), Alevi Bektaşî Kültürünün Müziksel Kodları. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi. Sayfa, 60- 219.

İnternet Kaynakları

<http://sinemilli.org/sinemilli-asireti>

<http://www.malatyakultur.com/malatya-tanitim/malatyanin-ilceleri>
(türküler.com.tr/Notalar)

<http://www.trtnotaarsivi.com/thm>

<http://trtnotaarsivi.com/bak-thm.php>

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c75975f758785.72153324

<http://aleviocaklari.de/wp-content/uploads/2014/05/Cem-Ibadeti-ve-Rit%C3%BCelleri.pdf><http://www.nufusune.com/akcadag-ilce-nufusu-malatya>

<https://www.youtube.com/watch?v=SMVohalFXL4>

<https://www.youtube.com/watch?v=DGBdgOPoXgs>

<https://www.youtube.com/watch?v=FPyvrER4tok>

<https://www.turkudostlari.net/nota.asp?turku=17676>

<https://www.turkudostlari.net/nota.asp?turku=2598>

<http://www.turkuler.com/ozan/asikibreti.asp>

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=10544>

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=941>

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=4552>

<https://www.turkudostlari.net/soz.asp?turku=2948>

<https://www.youtube.com/watch?v=D4QXheP6Eik>

https://www.youtube.com/watch?v=mdCK_SDcFxI

<https://www.turkudostlari.net/ezgi.asp?nota=793>

<http://www.trtnotaarsivi.com/bak-thm.php>

<https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/malatya-malatya-bulunmaz-esin-sozlu-oyun-havasipdf1519497105.pdf>

Görüşmeler

Bali, Güley, Yüz yüze mülakat, 25.11.2017.

Bali, İlhan, Sanal Ortam Üzerinden Görüşme, 15.04.2019.

Erdoğan, Abuzer, Telefonla Görülme, 15.11.2016.

Erdoğan, İbrahim, Yüz yüze mülakat, 15.11.2016.

İçöz, Mustafa, Yüz yüze mülakat, 10.09.2018

Koç, Erdal, Yüz yüze mülakat, 27.12.2017.

Köroğlu, Halepçe, Sanal Ortam Üzerinden Görüşme, 02.05.2019.

Turan, Hıdır, Yüz yüze mülakat, 25,11,2017.

EKLER

1. NOTA ÖRNEKLERİ LİSTESİ

Ek 1. Nota Örneği 1: On İki Hizmet Değişİ

ON İKİ HİZMET DEYİŞİ

Şah İsmail (Hatayî)

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN

Tarih: 18.03.2019

The musical score is written in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of seven staves of music. The lyrics are written below the notes. The score includes a repeat sign at the end of the first staff and a double bar line at the end of the second staff. The lyrics are: Haktan bi ze na me gel di pirim sa na ha ber ol sun şahtan bi ze na me gel di Reh ber sa na ha ber ol sun reh ber sa na ha ber ol su n

Ek 2. Nota Örneği 2: Düvazdeh İmam Okununca

DÜVAZDEH İMAM OKUNUNCA

Kaynak Kişi: İbrahim ERDOĞAN
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20/05/2019

Düvaz deh imam o ku nun ca düvaz de imam o ku nun ca
iki gö nül bir o lun ca i ki gö nül bir o lun ca
ku lak ve rip din le me li şah şah şah şah
kı la vu zu ney le me li şah şah şah şah

İki gönül bir oturur,
Hazıra selam götürür,
İrrehber erken getirir,
Ona niyaz eylemeli.

Niyaz getir delil haktan,
Şu mahlukun işi bötan,
Korkmaz mısın? Ulu Allah'tan,
Sözü doğru söylemeli.

Doğru sözü söylemeli,
Aşk deryasını boylamalı,
Ver bir iyilik eylemeli,
Kötülüğü neylemeli.

Kötü söz kötünden çıkar,
Aramızdan ırmak akar,
Teslim abdal delil yakar,
Ona niyaz edilmeli.

Ek 3. Nota Örneği 3: On İki İmam Aşkına

ON İKİ İMAM AŞKINA

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/ Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Evve la baş ta Mu ham me de sa la vat e la A li sey yi

di ne Muhammed Du ra lım on iki im am aşkına

Du ra lım on iki i mam aş kın na A lim ye zit le ri kır dı

tiğ i le i mam aşkına

Kıralım on iki imam aşkına,
Evliyalar belli belli yurdumdan,
Dünü günü yürek yanar yurdumdan,
Hasan Hüseyin'e olan derdimden.
Çekelim on iki imam aşkına,
Kayseri'den bir el çaldı kafaya,
Möhri zenginleri sürdü mefaya,
Zeynep Abidin'e olan cefaya,
Çekelim on iki imam aşkına.

Taki naki med eylerim dilimden,
Hasanül askeri önemi canımdan.
Mehti gelecek dünkü yolundan,
Duralım on iki imam aşkına.

Aşıklar da der ki, bu haktan bize,
Şah on iki imam bakırdan biçti kıza,
İmam Cafer kapı açmıştır bize,
Girelim on iki imam aşkına.
Musai Kazım şu alemin doludur,
İmam-ı Rıza hakkın özge kuludur.
Tastik gerçek aşıkların yoludur,
Sürelim on iki imam aşkına.

Şah hata-i on iki imam müsaip,
Gerçek aşık olan can başa kayıp.
Medet Mürvet deyip yüz yere koyup,
Koyalım on iki imam aşkına.

Ek 4. Nota Örneği 4: Okununca İllallah

OKUNUNCA İLLALLAH

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Di z çö ke lim canı dil den zikr e de lim ol Al laha

3
Ye di ced din yar gı lan mış o ku nun ca il lal lah

Yedi ceddin yarlıganmış,
Okununca illallah.
Baş yastığa düşünce,
Gelir iman üstüne,
Şeytan ona kar eylemez.

Okununca illallah.
Burda olur arabatlar,
Orda olur heybetler,
Cehennem kapısın kitler,
Okununca illallah.

Dört kitabı okumuşum,
Ayetbe ayet, harf be harf,
Cümlesi de ela imiş,
Okununca illallah.

Şah hatayım hepsine,
İndik hakkın tapusuna,
Sekiz uçmak yapısına,
Yapmışlardır illallah.

Ek 5. Nota Örneği 5: Evvel Kırkların Ceminde

EVEL KIRKLARIN CEMİNDE

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Ev vel kırk la rın cemin de La ilahe illah lah

3 Eren ler mey da nın da la ilahe il lal lah

El çaldılar desti kefa,
Dediler ki cana esfa,
Eriş Muhammed Mustafa,
La ilahe illallah.

İmam Hasan meydanın da,
Şah Hüseyin irfanında,
İmam Zeynel zindanında,
La ilahe illallah.

Muhammed bakırın nuru,
İmam Cafer'in erkanı,
Yetiş keremler karı,
La ilahe illallah.

Musa-i Kazım şakır,
Daim işim hakka şükür,
İmam Rıza bunu okur,
La ilahe illallah.

Taki nakinin denginden,
Hasanül askeri renginden,
Mehti resulün cenginden,
La ilahe illallah.

Kalmadı imamların derdi,
Aşk muhabbete verdi,
Şah hatayı Ali'nin verdi
La ilahe illallah.

Ek 6. Nota Örneği 6: Şah-ı Merdandır Ali

ŞAH-I MERDANDIR ALİ

Kaynak Kişı: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Zul ca na şah şah zu var şah ı mer dan dır A li

Mu ham me din doğ ru ya ri Şah ı mer dan dır A li

Şah i mer dan şi ir yaz dan Müş te ba sın ya A li__

Müş te ba sın ya A li__ şah şah şah şah

10

13

15

Takdir Allah'ın takdiri,
Nuhdur Ahmet'in veziri,
Her sefilin desteği,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Hey hudan keremler kanı,
Sensin cihanın madeni,
Mustafa'nın pehlivanı,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Hakikat bağrına dalan,
Aşk yolun da aslandır,
Muhammed'den hatem olan
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Yedi kat kuyuya inen,
İfrid ile dava kılan,
Kesik başı kurtaran şah,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

İmamların tamamı şah,
Şehitlerin makamı şah,
Her sefilin imamı şah,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Şah hatayı genci mahrum,
Bülbülüm güldür meddahım,
Yerde gökte padişahım,
Şah-ı Merdan'dır Ali.

Ek 7. Nota Örneği 7: Ya Muhammed Mustafa

YA MUHAMMED MUSTAFA

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Ge be ri fah ri ci han kıl le gahım dır Mus ta fa

Ale min gü zeli sen sin Ya Mu ham med Mus ta fa

Şah Mu ham med Mus ta fa şah şah şah şah

Bak şu kalbi havarise,
Neler söylemiş hakkında,
Okudum Kuran hakkı için,
İftiradır Mustafa.

Halil'in köyüne vardım,
Hacılar da bayram eder,
Kabeye kurban dilersen,
İşte canım Mustafa.

Ben ölünce vasiyet budur,
Varın söyleyin katiplere,
Yazsınlar Sinan başına,
Ahu zarı Mustafa.

Yüz yirmi dört bin peygamber uyana,
Uyanasın serbe ser,
İmmetine karşı kıl şefat,
Derde derman Mustafa.

Ek 8. Nota Örneği 8: Kırat Semahı

KIRAT (SEMAH)

derleyen : İst. Rd. THM Şb. Md.

kaynak : ali kızıltağ

nota : nida tüfekçi

yöre : sivas-divrik

SÜRESİ : 48

türkü sitesi türkü sitesi

turkuler.com

türkü sitesi türkü sitesi

turkuler.com

Kİ RAT BU DAĞ LA Rİ AŞ MA LI BU GÜN

DÖS TU NEL LE Rİ NE ÖM RÜM ÖM RÜM

ÖM RÜ M ÖM RÜ M ÖM RÜM ÖM RÜ MÖM RÜM

DÖS TU NEL LE Rİ NE DÜS ME LI BU GÜN

serbest

tutuklu

2. sayfa

VA RAM DOS TE LI NE BİR SU AL E DEM ...

YA Rİ NEN DEV RA NİM M SOH BE TİM BU GÜN ...

YA Rİ NEN DEV RA NİM M SOH BE TİM BU GÜN

A ÇUL SIN LÂ LE LER A ÇUL SIN GÜ L LER

GÜL LE RİN DA Lİ N DA Ö M RÜ M ÖM RÜ M

ÖM RÜ M ÖM RÜ M ÖM RUM ÖM RUM ÖM RUM

GÜL LE RİN DA LİN DA ÖT SUN BÜ L BÜ LER

HE LE NEN Nİ NEN Nİ DE DOST NEN N NEN Nİ

NEN Nİ NEN Nİ NEN Nİ GÜL NEN Nİ NEN Nİ

SÜ CÜR BE Tİ İ CA DE DEN ON MA SIN

3. sayfa

AY DOĞ SU NÜS TÜ NE Ö M RÜ M Ö M RÜ M

Ö M RÜ M Ö M RÜ M Ö M RÜ M Ö M RÜ M

AY DOĞ SU NÜ S TÜ NE GÜ NES DOĞ MA SIN

YUR SUN FE LE K SİL LE Sİ Nİ KALK MA Sİ NEY

HE LE NE N Nİ NEN Nİ NE N Nİ DE

DUR NEN Nİ AÇ KÖL LA RIN SE MA HEY LE DE Mİ DEV RA

NA DÖN SÜN GÜ LÜM NEN Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ

HE LE NE N Nİ DE DU REY LEN CA Hİ BÜ L BÜL CA Hİ GÜL LER

AĞ LA DIK ÇA VE RE ME DER BEN BÜLBÜ LÜM AŞK DE SE LER

DE Mİ DEV RAN KI LAR Ö TE R HE LE NE N Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ

4. sayfa

DOST DOST DOST DOST CAN YOL DAN DUR AY RI LAN LA REY LEN DUR

EY LEN DUR DİN LEN DUR AÇ-KOL LA RIN İ Kİ TA RA

FIR GA LAN CÜ LÜM NEN Nİ NEN Nİ DE NEN Nİ CA NİM NEN Nİ DE

NEN Nİ DE NEN Nİ A HÜ ZA RE LİN DEN ÇO SE

DEN DİL BA R HER GE LİP GEÇ Tİ ĞİN YOL LAR

AÇ LA SİN DE ME DİM Mİ FA Nİ DÜN YA

GÜL DÜR ME

A Sİ KO LAN DE Mİ DEV RAN

EY LE SİN HER DEM CA NA N AŞ KI NA

HÜ HÜ HÜ HÜ HÜ HÜ

5. sayfa

GÖ NÜL GAM Sİ FENDİ Lİ DÜN YA NİN HA Lİ
GÖS TER YOL LA
RI Mİ BEK TA Sİ VE Lİ HÜ HÜ
FE LEK NEN Nİ NEN Nİ NEN Nİ DOĞST NE N Nİ
DE ME DİM Mİ FÂ Nİ DÜN YA BA KÖL MAZ
E ĞER YOL CU
YU SAN YOL LAR DA DUR MA FE LEK DÖN DÜY
SE YAP TI Ğİ NA AL DAN MA KÖM GÜL MÜS DÜN
YA DA KAY GÖL SU N FE LE

6. sayfa

GE ÇOK YAN SIN AĞ LA SIN HEM CAN
DAN Dİ — L BA — R HE LE NEN Nİ, NEN Nİ NEN Nİ
DOST NE — N, Nİ GUR BAN NEN Nİ NEN Nİ NEN Nİ DE
DU REY LEN EY LEN DUR DİN LEN DUR

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_kir_at_bu_daglari_asmali_bugun_semahi.html,
(Erişim Tarihi, 12/05/2018).

Ek 9. Nota Örneği 9: Kırklar Semahı

GİNE DERTLİ DERTLİ İNİLİYORSUN

derleyen : nida tüfekçi
kaynak : mahmut erdal
nota : nida tüfekçi
yöre : sivas-divrik

SÜRESİ : ♩ = 152

Gİ NE DERT Lİ DERT Lİ

Nİ Lİ YOR SUN SA RI DUR NAM Sİ NEM

YA RA LAN Dİ Mİ Hİ ÇEL DEY ME DEN DE

Nİ YOR SUN SA RI DUR NAM

Sİ NE N YA RA LAN Dİ Mİ

YOK SA Cİ ÇER LE Rİ N PA RE LEN Dİ Mİ

PA RE LEN Dİ Mİ

YOK SA SA NA YAD DÜ ZEN Mİ

DÜZ DÜ LE R PER DE LE Rİ N

2. sayfa

TEL TE LE Dİ P ÜZ DÜ LE ... R TEL LE

Rİ Nİ SİR MA DAN MI SUZ DÜ LE ... R

AL Lİ DA DUR NAM TEL Lİ DE DUR NAM Sİ NEN DE YA RA

İAN Dİ Mİ YOK SA CI GE ... R

LE RİN PA RE LEN Dİ Mİ

HA YA Yİ E Yİ DE Lİ GÖ NÜL HA YA Yİ

AY DOĞ MA DAN ŞAV Kİ DUT MUŞ O YA

Yİ TÜRK MEN Kİ Zİ KA TA RET MİŞ

MA YA Yİ ÇE KİP Gİ DER BİR GÖZ LE Rİ

SÜR ME Lİ

3 . sayfa

HA YI HA _YI CE KI PI GI DER BI GÖZ LE RI SÜR ME Lİ

CE KIP GI DER BİR GÖZ LE RI SÜR ME Lİ

KURU KUTUK

YAN MA YIN CA TÜ TER Mİ AK GER DAN DA ÇE TE BEN LER

Bİ TER Mİ VAK TI GEL ME YIN CE BUL BU LÖ TER Mİ

Ö TUP GI DE RİR BİR GÖZ LE Rİ SÜR ME Lİ

HAY HA _YI

HAY HA _YI DE RE KE NA RIN DA YER LER HUR MA YI

KI LA VU ZE DER LER TEL Lİ DİR NA Y. AK GÖĞ SÜ NÜS

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_gine_dertli_dertli_iniliyorsun.html, (20/03/2018).

Ek 10. Nota Örneği 10: Nurhak Semahı

NURHAK SEMAHI

Dertli Divanı

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN

Tarih: 20.05.2019

Bis mi şah All ah Alla h hü Allah hü ey val lah

sec de haktır A dem e sey ran gah ız ale me

el e le el hak ka de diler gel dik bu ale me

kur ban lar tıg larp gül benk çek kil di gaf let uy ku

sun dan uya na gel dim Dört kapı san çağ ı or da

di kil di ür yan bür yan olup mey dane geldi

Ev vel eşi ğine

33 saz

39

45 %

51

56 saz

61 saz

Ek 11. Nota Örneği 11: Miraçlama

MİRAÇLAMA

Şah Hatayi

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN

Tarih: 20.03.2019

The musical score is written on a single staff in 1/8 time with two flats (B-flat and E-flat). The melody is composed of eighth and sixteenth notes, with some rests. The lyrics are written below the staff, aligned with the notes. The score is divided into measures by bar lines, with measure numbers 3, 5, 7, 8, 10, and 11 indicated at the beginning of their respective lines.

3
5
7
8
10
11

Geldi çağır dı
cebrail Hü Hak Muham
med Mus tafa ya Hak se ni miraca okur
Davete Kadir Hüdaya
Evvele emanet ki
budur

Ek 12. Nota Örneği 12: Yetiş Sultan Hızır Yetiş

YETİŞ SULTAN HIZIR YETİŞ

Kaynak Kişi: İbrahim Erdoğan
Yöre: Elbistan/Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 20.05.2019

Yattım da ba şın da u yu dum yetiş sul tan hı_____ ye

tiş il lal lah şah il lal lah il lal lah

Gevher aldım gevher sattım.
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Bir güneş doğdu dağa,
Bülbül eneldi bağa,
Bir kır athı geldi sağa,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Atı var eyipli donlu,
Ayarı şöretli şanlı,
Yemez içmez kendi canlı,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.

Terkeden heybesi dolu,
Nereye gitse doğru yolu,
Allah bir Muhammed Ali,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Elinde kamçısı yeşil,
Saatte alemini dolaşır,
Car diyenin carine ulaşır,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.
Kul Mahmud'um varamadım,
Gizli sırrına eremedim,
Hızır imiş bilemedim,
Yetiş Sultan Hızır yetiş.

Ek 13. Nota Örneği 13: Hasan Hüseyin Aşkına

HASAN HÜSEYİN AŞKINA

Şah İsmail (Hatayî)
Yöre: Elbistan / Kantarma

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 24.03.2019

Dünü günü ar zu manum ker be la varalım ha san hüseyin

aş kına ser den gayrı ser ma yem yok elimde

ve re lim ha san hü sey in aş kına il lal lah

il lal lah il lal lah şah il lal lah a li mürşit güzel şahım ey val lah ey vallah.

FINE

Ek 14. Nota Örneği 14: Kerbela Ağıtı

KERBELA AĞITI

Notalarıyla Uzun Havalarımız
Mustafa Özgül, Salih Turhan, Kubilay Dökmetaş
Ankara 1996, s.462.

Derleyen: Arif SAĞ

Şah Hüsey nim At tan düş tü_____n ye zit ge lip ka nın iç ti_____n

A tı ne dir ne ye kaç tı_____n Ah Ha sa nim vah Hü sey ni_____m

Şe hit düş müş şa hı mer da_____n Şah Hü sey nim

<https://www.turkudostlari.net/nota.asp?turku=17676>, (Erişim Tarihi, 14/04/2019).

Ek 15. Nota Örneği 15: Aşığım Aşka Düşmüşüm (Âşık Mücrimi):

AŞIĞIM AŞKA DÜŞMÜŞÜM

Aşık Mücrimi
Kaynak Kişi: Süleyman Yıldız

Notaya Alan: Tuğba Haran Alkan
Tarih: 26.03.2018

A şı ğım aş ka düş mü ü ü şüm
Be nim der dim der man sız dı ır
El vu rup a çam ya ra mı ya ra la
rım mer hem siz dir ya ra la rım
mer hem siz dir

Dertli yarım derman yarım,
Emir yârim derman yârim,
Yar yoluna olanlarım,
Mümkün değil çaresizim.

Küpü yok boyacı yârim,
Küreksiz kalaycı yarım,
Acısız değirmenci yarım,
Sanma ki yar sanatsızdır.

Fıkrım zikrim birde yarım,
Lale sümbül gülde yarım,
Kafeste ki bülbül yarım,
Uçar gezer kanatsızdır.

Yara yar deyip eyleme,
Yar derdimi yenileme,
Sırrın o yâre söyleme,
O yarı olan hayasızdır,

Mücrimiyem arzum yara,
Bağrım yara nazım yara,
Her ne desem sözüm yara,
Yarım dinsiz imansızdır.

Ek 16. Nota Örneği 16: Yüce Dağ Başına Kar Yağmış (Âşık Mücrimi)

Y R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T H M REPERTUAR SIRA No: 2004
İNCELEME TARİHİ: 13.6.1979

YÖRESİ
SİVAS-KANGAL
KİMDEN ALINDIĞI
HAYDAR YIGİTLER
SÜRESİ: 112

DERLEYEN
T R T

DERLEME TARİHİ

NOTAYA ALAN
AHMET YAMACI
1979

YÜCE DAĞ BAŞINA KAR YAĞMIŞ
GİBİ

YÜCE DAĞ BA ŞI NA CA NAN
KAR YAĞ MIŞ Gİ Bİ
A ĞA RI -P DU RÜ YÖ CA NAN KAR BEL Lİ BEL
Lİ
EN Dİ ME -N Gİ LE RE CA NAN SEY RA NEY LE
DİM AL YE Şİ - L ĞE YİN MIŞ LE
Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ
LEY Lİ LE Y Lİ LEY Lİ LE Y Lİ LE Y

YÜCE DAĞ BAŞINA KAR YAĞMIŞ
[Sahife - 4]

LA.

GÜ ZE LO LA _ N NER /DE NER DE OL SA SE Vİ

LE ÇİR KİN SE Vİ

LİR Mİ LE _ Y Lİ LEY Lİ LE _ Y Lİ LEY Lİ LE _ Y Lİ LEY Lİ LE _ Y Lİ

LEY Lİ LE _ Y Lİ LEY Lİ LE _ Y Lİ LEY

..... HOR BEL Lİ BE _ Lİ Lİ HOR BEL Lİ BEL

Lİ uysa

— 1 —
YÜCE DAĞ BAŞINA CANAN KAR YAĞMIŞ GİBİ
AĞARIP DURUYO CANAN KAR BELLİ BELLİ
ENDİM ENGİNLERE CANAN SEYRAN EYLEDİM
AL YEŞİL GEYİNİMİS LEYLİ YAR BELLİ BELLİ

— 2 —
YALAN SÖZÜ GERÇEK GİBİ SÖYLEYEN
HENDEĞİ GEÇMEDEN CANAN UMMAN BOYLAYAN
KÂREDERİM DİYE GARDAS, ZARAR EYLEYEN
ZARARDAN ÖTESİ LEYLİ KAR BELLİ BELLİ

— 3 —
EĞİLEDE SELVİ BOYLUM EĞİLE
YEL VURDUKÇA MOR ZÜLÜFLER DAĞILA
GÜZEL OLAN NERDE NERDE OLSA SEVİLE
ÇİRKİN SEVİLİRİMİ LEYLİ HOR BELLİ BELLİ

Ek 17. Nota Örneği 17: İbrahim Erdem Ne Hacıyız Ne Hocayız Türkü

NE HACIYIZ NE HOCAYIZ

Derleyen: İbrahim Erdem
Kaynak: Melulî

Nota: Ünal Günsay
Yöre: Malatya/Akçadağ

SAZ.....

SAZ.....

neha cı-yız..... ne.ho.....ca.....yız

SAZ..... nefal cı...ne..... mus..ka..cı..... yız SAZ.....

bizler....güru..... hu na... cı..... mahşer gü...nü.....

per.va.....mız.....yok..... mahşer gü...nü..... per va.....mız yok.....

SAZ.....

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_ne_haciyiz_ne_hocayiz.html, (01/05/2018).

Ek 18. Nota Örneği 18: Güley Bali Uzun Hava

AĞIT (UZUN HAVA)

Kaynak Kişi: Güley BALI

Derleyen: Tuğba HARAN ALKAN
Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 27.11.2017

Ek 19. Nota Örneği 19: Adıyaman Ağırlama

ADIYAMAN AĞIRLAMA

Yöre: Adıyaman

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 18.03.2019

Ek 20. Nota Örneği 20: Dik Halay

Derleyen Kişi: Mehmet KOÇ/ 1987, Yöre: Adıyaman

http://www.turkuler.com/nota/ezgi_dik_halay.html , (Erişim Tarihi, 16.04.2019).

Ek 21. Nota Örneği 21: Delilo Halayı

DELİLO

Notaya Alan: Tuğba HARAN ALKAN
Tarih: 15.03.2019

6

13

20

28

35

45

Ek 22. Nota Örneği 22: Kırıkhan Halayı

T R T MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
T R T M REPERTUAR No: 203
İNCELEME TARİHİ: 15. 03. 1985

YÖRE
ADANA/Ceyhan
KAYNAK KİŞİ
YÖRE EKİBİ
SÜRE: 1 - 100

KIRIKHAN

DERLEYEN
T R T MÜZİK DAİRESİ BAŞKANLIĞI
T R T M ve OYUNLARI MÜDÜRLÜĞÜ
DERLEME TARİHİ

NOTALAYAN
MEHMET ÖZBEK

Ek 23. Nota Örneği 23: Malatya Halayı

Yöresi : *Malatya*
Kaynak : *Hakkı Coşkun*

Derleyen : *Selahattin Alpay*
Notalayan : *Halil Atılğan*
Salih Turhan

MALATYA - MALATYA (OYUN HAVASI)

Ma lat ya Ma lat ya bu lun maz e şin (Saz)

1. bu lun maz e şin 2. Gö nül le ri coş tu rur

1. ay la gü ne şin 2. A ma na nom a ma na nom

1. Ker nek li mi sin 2. Ker nek li mi sin (Saz)

1. Ker ne ge gel me ye de 2. ye-min li mi sin

-1-
Malatya Malatya bulunmaz eşin
Gönülleri coşturur ayla güneşin
Aman anom aman anom Kernek'li misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

-2-
Malatya'yı baştan başa çiçek bürüdü
Tanrı takış alına yeşil zümrüdü
Aman anom aman anom Kernek'li misin
Kerneğe gelmeye de yeminli misin

<https://www.notaarsivleri.com/NotaMuzik/malatya-malatya-bulunmaz-esin-sozlu-oyun-havasipdf1519497105.pdf>, (Erişim Tarihi, 13/04/2019).

T.R.T. MÜZİK DİJİTAL YAYINLARI
T.H.M. REPERTUAR No: 4
İNCELEME TARİHİ: 13. 2. 1970
2. İNCELEME TARİHİ: 1990

YÖRE

SIVAS /İmsanlı

KAYNAK KİŞİ

BEBEK İSMAIL

SÜRE: 4 - 66

DERLEYEN

NİDA TÜFEKÇİ

İNCELEME TARİHİ

NOTALAYAN

NİDA TÜFEKÇİ

KALENİN BAŞINA EKERLER DARI

(SAZ - - - - -)

KA KA LE NİN BA ŞIN DA E KER KER LER
LE NİN BA ŞIN DA E KER KER LER
LE NİN BA ŞIN DA TAŞ BEN O
DA KÖN LAY RI CÜ DİM E KER KER LER Bİ ÇER LER
E SE DER LER KÂ RI YAR BA BA NA
KAŞ BEN LER O LAY Cİ DİM BA CI NA
YOL VOL MİŞ AY VAY NAN NA RI
GÜ ZE MİŞ LE GAR TU O LAY DİM

KALENİN BAŞINA EKERLER DARI

- 2 -

OY BİR TE Mİ RA ĞA YA YAN TE MİR
BİR A YA GÜS TÖ NE DÖN TE MİR

A GA
A GA

GENÇTÖRÜC

KALENİN BAŞINDA EKERLER DARI
EKERLER BİÇERLER EDERLER KÂRI
YÂR BANA YOLLAMIŞ AYVAYNAN NARI

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KALENİN BAŞINDA EKERLER KÜNCÜ
EKERLER BİÇERLER SEVERLER GENÇİ
YÂR BANA YOLLAMIŞ AYVA TURUNCU

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KALENİN BAŞINDA TAŞ BEN OLAYDIM
ELÂ GÖZ ÜSTÜNE KAŞ BEN OLAYDIM
BACISI GÜZELE GARDAŞ OLAYDIM

OY TEMİR AĞAYA YAN TEMİR AĞA
BİR AYAG ÜSTÜNE DÖN TEMİR AĞA

KÜNCÜ : Susan tanesi

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Ek 25. Fotoğraf No: 1 Kasım 2016 tarihinde çekilmiş Durulova Nahiyesi.

Fotoğraf: Tuğba HARAN ALKAN. Çekim tarihi: 25 Kasım 2017

Ek 26. Fotoğraf No: 2 Durulova Yerel Köy Evi.

Fotoğraf: Tuğba HARAN ALKAN. Çekim tarihi: 25 Kasım 2017

Ek 27. Fotoğraf No: 3 Kürecikliler tarafından 2005 yılında ortaklaşa yaptırılan Cem Evi.

Fotoğraf: Tuğba HARAN ALKAN, Çekim tarihi: 25 Kasım 2017.

Ek 28. Fotoğraf No 4: Kürecikliler tarafından 2005 yılında ortaklaşa yaptırılan Cem Evi.

Fotoğraf: Tuğba HARAN ALKAN, Çekim tarihi: 25 Kasım 2017.

Ek 29. Fotoğraf No: 5 Elbistan/Kantarma Cem Ritüeli. (2016)

Fotoğraf: İbrahim ERDOĞAN

Ek 30. Fotoğraf No: 6 Sinemilli ocağı talibi ve rehberi olan Abuzer Erdoğan. 2016 tarihinde Elbistan’da Cem Ritüeli.

Fotoğraf: İbrahim ERDOĞAN. Çekim Tarihi, 2016.

Ek 31. Fotoğraf NO 7: Görüşme yapılan Güley Bali'nin evinde asılı olan, 1960'lı yıllarda çekildiğini söyleyen köy kadınların fotoğrafı. (Fotoğrafın kim tarafından, hangi tarihte çekildiği bilinmiyor).

